МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

ШИНАРДИ,
26
ИЮЛЬ
№ 89 (4256).
1966 шу
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ХАЛКЪА—ДИКА ТОВАРАШ ДУКХАГІА

КПСС XXIII съездо кердача пятилетке мехка хьалхашка оттадаьча керттерча декхарех цаІ ла бахача наха эша товараш хьалара дукхагІа теркам тІабохийтилга. Ховш долуча тайпера тІеххьарча ханналца «А» группа индустри дегІаахара темпаеш лохагІа хиннай «Б» группа доакъош дегІаахара темпаш. Халкъа боахам дегІабоалабечара из диспропорци дІаяккхара наькъаш белгалдаьхад съездо.

Пхе шера 47—50 процент дегІайоалае лерхІ промышленни производства объем, цу дакъе производства средствай арахецача доакъой («А» группа) продукци — 49—52 процентти потребление предметаш арахецача доакъой («Б» группа) продукци — 43—46 процентти.

Из ба ейген кхачани промышленность дегІайоалаеча, советски наьха бытови хьалаш тоалара эша товараш арахецилга шерлеча боаккха лоархІаме гІа. Массайолча моттигашка сихха дегІайоагІаш латт берригача наха эша индустри, дикагІа Іалашбу цо баха нах.

Дикка тоалуш доагІа баха нах эшача хІамашца Іалашбелта вай республике а. ТІеххьарча пхе шера 48 процент лакхденнад халкъа эша товараш арахецилга, шеръеннай хьаьча хІамай ассортимент, дикагІа да арахеца товараш. 48,5 процент тІакхийттай цу шерашка арахеца мебель, радиоприемникаш 8,5-за дукхагІа хиннай, даьтта басараш бытовой химе изделеши 2,3-за дукхагІа арахец. Еррига производство хьанйнача 106,3 процент кхоачашъяьй 1966 шера 6 бетта план. из хўл 1965 шера цу ханачул 39,4 процент дукхагІа.

Дукхха керда изделеш арахеца йолаеннай республика промышленни предприятеш тІеххьарча хана. Грозерча «Электроприбор» яхача заводо арахец шарикови авторучкаш, иштта арахец республике гидротормозной коачал, малхах бІаргаш лораду бІаргасьнаш, кхыйола изделеш.

Цхьабакъда, республика дукхача промышленни предприятешка во латт бахача наха эша товараш арахецилга шердара хьакъехьара КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра гІулакх. Культурно-бытовии бахаме эшен дукхха товараш кхыча областашкара кхахьа дезаш я торгови организацеш. Вай республике хьалац масала, огородний кухонний инвентарь, аьшк тохаш кІал дехка улгаш, барцкъаш хьалъохкаргаш, дукхха кхыйола товараш.

Халкъа эша товараш арахецара гІулакха во йоакхо ю «Красный молот» завода, химкомбината, электромеханически завода, дукххача кхыча предприятей кулгалхоша. КІезига арахец эша изделеш, шеръяц цар ассортимент, геттара эсала латт керда изделеш арахецилга.

Предприятеша арахеца пхьадола товараш эсала да, цулухьа дика дІа а ддлхаш уж. 1966 шера ялх бетта ше хьежача бахача наха лаьрхІа арахийцача товараш 9,5 процент брак даьл торгови инспекце. Инспекци хьежа бытова гІулакх деча управлене предприятей товараш берригаш а во хиннад. Дукха брак хиннай кога гІирса, тийгача хІамашта, кхыча изделешта юкъе. Дукхха изделеш сортах лоҳъяьй.

Цу тайпара гІулакхаш дІахо ла йиш йолаш дац. Халкъа эша товараш арахецача предприятей партийнии боахамеи организацей декхар да берригa шоай низ тІа а бахийта бахача наха дІаехаш йола хІамаш дукхагІа хьаяр. ДукхагІа арахеца еза мебель, яйтачеи кхачани промышленноста изделеш. ХІара предприяте кхоачашъе еза план.

Дукха керда предприятеш, цехаш, мастерскеш я республике хьалъе йолаль а йолае еза а. ЧІоагІгІа теркам тІабахийта беза уж ханнахьа яь яхара. Боккха лоархІам болаш да укх шера болхбе йолалийта лаьрхІа йола Наьсарера трикотажни фабрика яьяккхар.

Бахача наха эша товараш хьаделга шердара резерев я дукха комбинат, автотракторни ремонтни завод, Гудермесера медицински инструментий завод, иштта кхыяраш санна йолча республика йоккхийча предприятешка бахача наха эша товараш хьаделга бокъонца віаштІехьдаккхар. Цу предприятей кулгалхой, партийни, профсоюзни организацей декхар да цу хьакъехьара шоай резерваш гучаяхар а царех бІаза пайда эцар а.

Шоай чура резерваш гучаяхеи баха нах Іалашбара царех пайда эцара къаьстта теркам тІабахайтей декхарийла ба кхачан, оІгача, моттигерча промышленноста предприятей кулгалхой, специалисташ, партийни организацеш.

Цу тайпара кхоачамаш массанахьа а долаш да. Керда, прогрессивни техникеи технологии юкъейоалаяр, къахьегам Іилман ларда тІа віаштІехьбаккхар, производственни фондех нийса пайда эцар — из да толам баккхара де девар.

Цхьайолча моттигашка йиллийтай бедален материалийи кхомбара, кхояьча материалех планал совгІа продукци арахецара яхь дІайолаяьча москвичийи ленинградцийи инициатива. Дицдалийтад кхомбара тІехьарча болаьах предприятешта доккха беркат далга, керда кхоачамаш гучадоахилга. Партийни, профсоюзни организацей декхар да хІаман кхомбара лоархІам дІабовзийташ коллективашка хІара денна болх бар, цу гІулакха чакхъяха лаьрхІа мероприятеш кхоачашйой хьожаш даим тІахьожам лоаттабар.

Къаьстта теркам тІабахийта беза предприятей коллективаша халкъа лаьрхІа арахецача продукце дикал лакхъяра деша, из керттерча декхарех цаІ хилара тарра. Цаим йоакхо е еза арахецача изделей ассортимент шеръяра, фасонаши моделаши эргаяхара, арахеца товараш дика хилийтара деша.

Арахеца продукци дукха яхаргІолаш хилийтара нийсса лоархІаме да из сибат хоза долаш, наьха безам тІагІоргболаш хилар. Цу дешай кІезига терко ю вай предприятешка, амма уж дицдалийта йиш яц.

Партийни организацей, предприятей коллективай сийлен декхар да кердача хьалехи торонехи бизза пайда эцар, бахача наха эшараш хилийтара шоай берригa низ тІабахийта оарцагІбалар.

ЦХЬАТТАРРА ДЕ ДЕРРИГА БАЛХАШ!

Комбайний таташ дийша дале а...

ХІанз оаха беш бола керттера болх укх хьатІадоагІача ІаІ доахан Іангара дахара кийчо елга да. Хьайбаш леладерашта эггара лоархІамегІардар — хьайбашта тешшаме доакъарий база віашагІйоллар. Тха отделене кхашкара комбайний таташ дийшад, гурахьа дийна ка бола ялаташ чуийца даьннад. ХІанз тхоай деррига низаш доакъараш кийчдара тІадерза даьл оаха.

Мукх тІахиннача 978 гектар долча кхашнарча дерригача чах аргІаш даь даьннад. Мукха ча хьайбашта. АргІаш даь даьннад 200 гектара тІа хиннача гороха баьцех а. ХІаьта кІа тІахиннача дерригача лаьттара ча кхашкара Іоъарадаьккхад, 170 гектара тІарчох аргІаш даьл. Чах аргІаш деча къаьстта дика къахьийгар Магомадов Исхас. Цо стогометатела новкъосталца хІара денна 60 тонн чах аргІаш дора, норма 40 тонн мара йоацача.

Хийцца болх беш я хІанз лаьтташ оаха агрегаташ. Пожнивной культураш дІаера оаха тхоай ханнахьа кийчдар лаьтташ. Уж дІайийнай 316 гектара тІа, е планал 16 гектар дукхагІа. Цул совгІа, 405 гектара тІа дІайийна поукосни культура хьажкІаш а я тха, хІаьта уж Іалаьмате дика хулаш а йоагІа.

ХІанз а мамогга лаьташ оахаш ба механизатораш. Гурахьа дийна ялаташ чуийца даьнначул тІехьагІа 600 гектар совгІа лаьтта аьхад. ХІанз лаьтта оахаш я тха 12 агрегат, укх деношка лаьтта аха йолалургйолаш пхи агрегат кхы а я. ВіаштІехьдаьккхад агрегаташа шин сменах болх белга.

Лаьтта оахача, тІех дика болх бу Нурмахмаев Мохьмада, Тулаев Селима, Ломхаев Мусас, кхычар. Нормах 6 гектар мара аха ца езача цар хІара денна 8—9 гектар оах. Чэрхаш йолча трактораца шин ша норма кхоачашъю механизатора Тельнов Владимира.

Дика лел отделене йол кийчъяра болх а. Цкъара чуийцача магарах, суданках, гурахьа ювча баьцех 600 тонн аргІаш даьд оаха. ХІанзчул тІехьагІа хьокхаргйолаш 200 тонн йол кхы а я тха. ХІанз йол кийчъеча хьинар ца кхоеш къахьег механизатораша. Далаев ХІарона хІара денна 50 гектар люцерна хьокх пхьан ханна хьагул а еш, хІаьта нормах цун хьакха езар яц 25 гектар мара. АргІаш деча даим нормаш тІеххоачашъю Алханов Ширване. Овах карчул дукха а дикагІа я укх шера кийчъеш йола йол. Из лоархІамера гІожа доакъар 1000 тонн совгІа, е планал 100 тонн дукхагІа кийчдаьл оаха укх шера.

ХьагІаотташ латт хьажкІий силос лаьттах йолла еза ха. Укх шера дуккха а дикагІа лел тха фуъ кийчбара гІулакх. ХІара гектара тІара 20 центнер мукх баьлар тхона. Цо йиш хулийтаргья детта доахан концентраташца кхоачам хиллал Іалашде.

В. БЕЛОУС,
«Горячеист очнеиний» совхоза 2-ча отделене агроном.

АЙДЕННАЧА ХЬИНАРЦА

Ханал бархІ ди хьалха кхоачашъяьй Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо сийрда мехкдаьтта продукташ арахецара ворхІ бетта задани. Йов. Мулин Анатолий Иванович керте латта № 2 йолча цеха коллектив хьалха латт социалистически яхье яьннача коллективашта юкъе. ВурийттагІча июле баьлар уж ворхІ бетта задани кхоачашъяь. Царна тІехьа-тІехьа йоагІа нов. М. Абасалиев керте латтача №№ 1, 2 йолча установкай коллективаш. 3,9 процент лакхъеннай заводе къахьегама овсарле, продукцега дІадоьдар лоhдарах кходаьд 228 эзар сом. ХІанз Октябра сийна тІаийца лакхара социалистически декхараш тІеххоачашдара яхь йоаржаьй къахьегамхоша.

А. ФОМЕНКО,
штате йоаца корр.

ГІИШЛОШЪЕРАША ЮВЦ НОТ

Селхан В. И. Ленина цІерахча культура ЦІагІа гулбелар гІишлошъераш. Іилман - технически информацеи пропагандеи ЦІенои стройиндустре НТО республикански правленен віашагІтехача семинаре дувца отталаьдар хІанзарча хана чІоагІа лоархІаме дола дош: гІишлош ярабол хІилман ларда тІа віаштІехьбоаккхилга.

Семинаре дакъа доацаш бар кхыча городашкара (Нальчикера, Краснодарера, Ростовера, Минскера) специалисташ. «Грозпромстроя» треста нормативно - исследовательски станце керттерча инженера М. Ш. Перске дийцар Мински гІишлошъеча организацей НОТ-а планаш балха юкъейоалаяра опытах лаьца. Грозненцашта чІоагІа пайдане дар цунга ладувгІар, хІана аьлча цу хьакъе дукха опыт яц вай гІишлошъеча организацей.

Семинаре дакъа лаьцараша тІаийцар НОТ-а планаш балха юкъейоалаяра рекомендацеш.

Н. РЕШЕТОВА,
Нохч - ГІалгІай Іилман-технически пропаганда ЦІен инженер.

ТІехдика къахьийгад укх шера «Назрановский» совхоза механизатораша. Паччахьалкхен планах дІадала дезар 17000 центнер ялат мара доацача цар деннад Даьхенна 20010 центнер ялат.

ХІанз гурахь ахача ялата гІехьара гектараш чуацаш ба уж. Хьоккаме балха, толамаш даьхад укхаза комбайнераша Часыгов Іаьлас, Гандалоев Ювсапа, Халухаев Юнсапа. Царех хІаране норма 10 гектар йолча сменах 13—14 гектар чуац.

Кийчдеш латт совхозе гІожа доакъар.

СУРТА ТІА: дикагІа бола комбайнераш А. Часыгов, Ю. Хамхоев, Х. Эжиев.

И. Плиева сурт.

ОКТЯБРА СИЙНА

ИНИЦИАТИВА ХЬАЛЛАЬЦАЙ

КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш Грозненски ремонтно-механически завода коллективо ханал хьалха кхоачашйир ах шера план. Планах лаьрхІачул совгІа арахийцай 85 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра план 5,5 процент тІеххоачашъяьй, арахецача продукцега дІабода мах лохбаьб 2,6 процент.

Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хиина 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха лакха социалистически декхараш тІаийцад. Итт бетта план ханал хьалха кхоачаш а еш 7-ча нойбрага планал совгІа арахецаргья 90 эзар сома маьха продукци. Планах лаьрхІачул совгІа лакхъергья къахьегама овсарле 5,5 процент, хІаьта арахецача продукцега дІабода мах лохбергба 2,6 процент. Ер шу дизалехьа паччахьалкхенна кходергда 100 тонн металл.

Грозненски ремонтно-механически завода профсоюзни юкъарча собране дийца а дийца тІаийцад уж социалистически декхараш.

ТІАБОАГІАЧА БЕТТА ЧОТАХ

(МАЛГІАБИК, телефонаца). ДукхагІа мехкдаьтта лаккхара кІоаргагІа бурув а тохаш хьинаре къахьегаш ба «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагІча бурувдеттача контора бурувдеттараш. Еррига шоай торонаш оарцагІа яьхай цар пятилетка хьалхарча шера плани тІаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашлара. Денгара-денга совдувл бурув деттарий толамаш. Бурув тохара ворхІ бетта план 14-ча июле кхоачашъяьй. Планах лаьрхІачул совгІа хІанзлехьа теха бурув 330 метр я. Укх шера деррига теха бурув 12630 метр я. Уж къахьегама толамаш доахача яьржача социалистически яхье хьалха латташ я бурув детта мастераш ин. Атарщикова, Сальникова, Тогоева, кхыбараша кулгалду бригадаш.

«Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахой инициатива хьал а лаьца, ер бутт боалехьа ворхІ бетта планал совгІа кхы бІаьш метраш бурув тоха лерхІ бурув деттача контора коллективо.

НАЪХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДУ

Октябрьски революци хиина 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара шерра социалистически яхь йоаржаьй Грозненски кога гІирс беча фабрика цехаша, сменаша. ДІабахача ялх бетта план тІеххоачаш а еш, планал совгІа арахийцаб 13 эзар гаргга овпар кога гІирс. Къахьегама овсарлен план 4,7 процент тІеххоачашъяьй. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах духхьала шоллагІча квартале паччахьалкхенна кходаь ахча 11 эзар сом да.

Хьалха латт берашта кога гІирс беча цеха коллектив. ВорхІ бетта план хІанзлехьа кхоачаш а яь, тІабоагІача бетта чотах къахьегаш я из.

Цеха коллектива балха бебоагІача тайпара мах баьб фабрика кулгалхоша. Ер шу доларнка кулгалхоша. Ер шу доларика деннача деношка фабрика карараденнача деношка фабрика карара тела Ше байракх еннай цунна. Из карара ца йоалийташ хьайоагІа из.

Цхьаккха сакхат доацаш кога гІирс хьабеш дукха болхлой ба цига. Царна юкъе ба ин. Караева Жана, Пекониди Николай, Цадаев Ахьмад, Ерешкина Зинаида, кхыбараш. Технически отделa тІахьожам боацаш дІалу цар шоай продукци. Цул совгІа хІара сменах нормаш 130—150 процент кхоачашъю цар.

Сурта тІа: Пекониди Николай болх беш ва.

Б. Костоева текст.
И. Плиева сурт.

СССР ХАЛКЪА БОАХАМ 1966 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА

СССР ЦСУ ХОАМ

СССР Министрий Советерча Центральни Статистически управлене итогаш яьй 1966 шера хьалхарча ах шера СССР халкъа боахам дегІаахара Паччахьалкхен план кхоачашъяра.

ЦСУ хоама тІа белгалдоаккх, Советски Союза къахьегамхоша, кердача пхе шера плана тІа КПСС XXIII-ча съездо оттадаь декхараш кхоачаш а деш, дІадахача ах шера халкъа боахам дегІакхувлача, халкъа хьал-торон вахара культурни боарами айбеча дІахо толамаш даьха хилар.

Промышленность. Производста еррига объем бІарчча хьанийцача а дукхагІа йолча лоархІамегІарча чаделей а план тІеххоачашъяьй. ДІадахача шера хьалхарча ах шераца нийсйича 8 процент дукхагІа я арахийца промышленни продукци. Промышленноста доакъош къаьсткъаьста хьанийцача, продукци укх тайпара дегІаенай: электроэнергии теплоэнергии — 10 процент; дзагора промышленность — 7; Іаьржеи бесаш долеи металлурги — 9; химически промышленность — 12; машиностроении металлообработкеи — 11, хьун, хьу чакхйоахача, целлюлозно-каьхата промышленность — 3; гІишлой материалий промышленность — 10; яйга промышленность — 8; кхачан промышленность — 4; культурно-бытовой гІулакхашта эша предметаш хьадар — 13 процент.

СССР хьун, целлюлозно-каьхата, хьу чакхйоахача промышленностагара дІаиккхача, **ах шера план кхоачашъяьй ерригача союзни а союзно-республикански а промышленни министерстваша.** Ерригача объемай промышленни продукце дукхагІа долча лоархІамегІарча тайпаштей йола хьалхарча ах шера план иштта кхоачашъяьй ерригача союзни республикаша.

Хьалхарча ах шера планировани экономически стимулировани кердача системага яьхай берригаш а дІадаьрхІача болх беш цхьа миллион совгІа болхлойи гІулакхера нахи а болаш йола промышленноста цхьадолча доакъой промышленни предприятеш. 1966 шера хьалхарчеи шоллагІчеи кварталашка кердача системага яьхача предприятеша продукцена реализаци яра йоккхагІа яь еттаяь план тІеххоачашъяьй. Цу предприятей продукцена реализаци яра объем соахка ду ханналца хиначунца нийсйича 10 процент совгІа лакхъеннай, хІаьта къахьегама овсарле 8 процент лакхъеннай.

Промышленни продукце керттера тайпаш мел хьадаьд хьахьокх укх даннеша:

Электроэнерги — 266 миллиард киловатт-сахьат (соахка хьалхарча ах шераца нийсйича 8 процент дукхагІа) мехкдаьтта — 128,5 млн. тонн (9 процент дукхагІа); газ — 70,8 млрд. кубически метр (13 процент дукхагІа); кІор — 293 млн. тонн (2 процент дукхагІа); чон — 34,7 млн. тонн (6 процент дукхагІа хьадаьд); болат — 47,6 млн. тонн (6 процент дукхагІа); прокат — 37,8 млн. тонн (8 процент дукхагІа хьаяьй); аьшка руда — 78,7 млн. тонн (5 процент дукхагІа); минеральни удобренеш условни единицашца лоархІаш — 17,1 млн. тонн (17 процент дукхагІа); серни кислота — 4,6 млн. тонн (9 процент дукхагІа); синтетически кІувнаши пластически массаши — 454 эзар тонн (15 процент дукхагІа); химически хьоасий — 223 эзар тонн (13 процент дукхагІа); автомобильни покрышкаш — 13,6 млн. (5 процент дукхагІа); переменни тока электродвигателаш — 15,2 млн. киловатт (3 процент дукхагІа); металл теда станокаш — 94,2 эзар (3 процент дукхагІа); кузнечно - прессови машинаш — 18,9 эзар (7 процент дукхагІа); прибораш — 1.122 млн. сома маьха (15 процент дукхагІа); автомобилаш — 324 эзар (7 процент дукхагІа); тракторaш — 187 эзар (8 процент дукхагІа); юртбоахама машинаш ерригаш а — 745 млн. сома маьха (3 процент дукхагІа); тракторашта тІехьара нохараш — 100 эзар (34 процент дукхагІа); ка бола ялаташ чуэца комбайнаш — 45,4 эзар (8 процент дукхагІа); экскаватораш — 11,4 эзар (8 процент дукхагІа); гІирсашка йода хьу хьаозар — (колхозаша кийчъяь хьу йоацаш) — 135 млн. кубически метр (3 процент кІезигагІа); каьхат — 1,7 млн. тонн (12 процент дукхагІа); цемент — 39 млн. тонн (13 процент дукхагІа); віашагІйоалла аьшкабетон — 31 млн. кубометр (13 процент дукхагІа); гІирсашка йода кирпишк — (колхозаша яь йоацаш) — 16,5 млрд. (6 процент дукхагІа); шифер — 2,2 млрд. условни лист (10 процент дукхагІа); боамбекаьхата кІадаш—2808 млн. квадратни метр (3 процент дукха-

(Йистдоалар 2-ча агІо тІа).

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Бувзама, телевидене, радиовещане средствaш дегІакхувлара ворхІ шера заданеш кхоачашъеча толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 18-ча июлерча Указаца СССР орденаши медалаши еннай СССР бувзама Министерства предприятейи организацейи болхлошта.

Цу даькъе Нохч-ГІалгІай АССР-е гІолла:

ЛЕНИНА ОРДЕН

Васильева Мария Георгиевчайна — Грозненски почтово-телеграфни станце отделене начальника.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Сулейманов Балаудина — Грозненски городской городашта юкъерчеи телефонни станце электромеханика.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Ковалева Ольга Николаевнайна — Грозненски почтово-телеграфни станце оператора.

Сапаров Сапара Абубакара — Ачхой - Мартана районни бувзама узла начальника.

Тимофеева Клавдия Алексеевнайна — Грозненски почтово-телеграфни станце почтальона.

Усков Алексей Семеновича — бувзама Грозненски эксплуатационно-технически узла монтера.

Фомичев Юрий Васильевича — бувзама транспортни контора шофера.

Шатохин Александр Ивановича — радиотрансляционни сета дирекце воккхагІа волча электромеханика.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Байсугуров Баймасхана Шамсудина — бувзама управлене болхлочоа.

Бочарников Николай Семеновича — радиотрансляционни сета дирекце воккхагІа волча электромеханика.

Нальянова Елена Ивановнайна — телецентра инженера.

Кривощапов Яков Егоровича — «Связьстрой-2» яхача треста гІишлой - монтажни участка мастера.

Сагова Бийсолта Марема — Бувзама Наьсарен района узла начальника заместителa.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Аракелова Тамара Самсоновнайна — Грозненски почтово-телеграфни станце телефонисткана.

Геворкян Сатеник Геганновнайна — Грозненски городской городашта юкъерчеи телефонни станце телефонисткана.

Мостовой Алексей Федоровича — Грозненски телевизионни ателье радиомеханика.

Сердюкова Зинаида Васильевнайна — бувзама МалгІабика районни узла оператора.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХЬАЛХАРА ИТОГАШ

Промышленноста кулгалделга тоадара, производствана планировани елга аргадаккхаран дIахо материальни стимулировани арен хьакъехьа КПСС-а ЦК сентябрьски Пленума решенеша айьнй болх беча хIара моттигера производства резерваш гучаяхара дальнера каьха инициатива.

1966-гIа шу «Красный молот» яхача завода коллектива КПСС ЦК сентябрьски Пленума соцамаш вахара юкъедоаладара шу а хинна дIаттад.

Пленума соцамаша шерра никъ хьабиллаб юкххьанцарча партийни организацешта шоай творчески инициатива дегIайоалае. Промышленноста хьалхашка оттадаь деххараш кхоачашдеча дукхагIа ду цар хоадам боллаш дола гIулакхаш. Дакача къахьегама образецашца наха кхетам балар, кхетама а организаторски а болх цхьан тарбар, технически прогресс бахьан предприятей экономически болх тоабара къовсам лоаттабар — уж да хIанз юкххьанцарча партийни организацешта хьалхашка латта деххараш. Кхо бутт совгIа ха яьннай завода коллектив кердача формаех болх бе йолаенна. Цу хана дена цхьадола толамаш дахад заводо.

Предприяте балха керттерча экономически хьоккамех цаI продукцена реализаци яра план тIеххкоачашъяьй. Пайда дукхагIа баккхара тIайица деххар а тIехь лаьрхIача балансови пайда показатель кхоачашъергья. Дикка лакхденнад кийча продукци дIаяхьийтара хьоккамаш а. Товарни цехий балха керттерча хьоккама юкъейихьай кийча продукци дIаяхьийтара план, хIаьта хIара итт ди массаза доал хулача оперативни совещане дувц из дош. ХIаьта цох хиннар да укх тIеххьарча кхаь бетта хьаль складе юхеюсаш йола изделеш 25 процента кIезигъяллар.

Ах шера валови продукци арахецара план 102,6 процент кхоачашъяьй завода коллективо. ПродукцегIа дIалодар лохдар бахьан долаш планал совгIа 12 эзар сом кходаьд. Производство дегIаяра, материальни поощренена, социально-культурни мероприятешта, наха чубаха цIеноф хьаллара планах лаьрхIа хиннача ахчанна отчислени яьй.

Ишттa дика толамаш даха вIаштIехьдаьннад коллективо хьинар ца кхолеш, барт тайна къахьегар, цехашта, сменашта, участкашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш.

Сийленца кхоачашдир завода коллективо КПСС XXIII-ча съезда сийна тIайица социалистически деххараш а. Съезда сийна яхь йоаржальча деношка караерзайир заводе прямоточни задвижкай 1000 атмосфер давлени йола фонтанни арматура серийни производство, болх бе йолаяллийтай сетташ йолча металлически шланга деталашта обработка яра поточни лини, духхьал метизаш арахецара участок, формовочно-заливочни конвейера хьалхара очередь. Ишттa дуккха кхыйола мероприятеш чакхъяьхай къахьегама овсарле лаккъяра.

КПСС XXIII-ча съезда сийна йоржача социалистически яхье хьалха латташ хьабаьккхар завода партийни организацено... шоай кхоаммех хьийзабар тIехьийзачул а... сийленца. Завода ерригача цехашка, отделашка хьарцахьара кхоачашеш... ах шера план итт дийнахьа хьалха кхоачашбир уж дуйнахьа... Завода партком а завком а шоай лоархIам боаллаш коллективо тIайица...

[illegible]

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча денна сийна швейно-трикотажни объединене коллективо дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца пятилетка хьалхарча шера ах шера план толамца кхоачашъяра завода коллективо лайхара деххараш тIа а яйпа уж сийленца кхоачашдир. Даьхенга планал совгIа 329 эзар сома продукци кхаьчар. Къилбаседехьча мехкдаьттахошка кхаьчай 5 ЦА-320 яха керда цементировочни агрегат, планага диллача 3,7 процента лакхъеннайр къахьегама овсарле, 300 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхойьй.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачашъеча йоккха моттиг дIалоац ерригача халкъо металлийи материалийи кхомбара дIайолаяьча яхьо. Московски Ленинградски предприятеша дIаболабаь из болам хьалхарчарча хьаллаьцарех я «Красный молот» завода коллектив 410 тонн металл, 220 кубически метр газ, 200 тонн мазут, иштта кхыйола материалаш кхое деххар тIайицар заводо.

Металли материалаши кхоара ерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъе дакъа лоац бIаьш болча заводерча халкъа контролераша. Духхьал ах шера дукха болх баьб контролераша завода энергетически боахама тохкам беш, цехаша металли материалаши кхояра деххараш мишта кхоачашлу, дIаоттаьь йоаца оборудовани мишта лоаттаю а лораю а хьожаш. Белгалдаккха деза шоаш уж тохкамаш деш, нийслуш дола кхоачамбоацараш дIадахара, халкъа рузкъа кхояра наькъаш хьехаш контролераша новкъостал деш хилар.

Шоаш тIайица деххараш кхоачашдеш, красномолотовцаш ах шера 18 деталь кердача прогрессивни метолаца арахеца болабеннаб. Цо вIаштIехьдаллийтар 50 тонн горячекатанни прокат кхое.

Доккха дакъа лаьцад завода рационализатораша тIайица социалистически деххараш кхоачашдеча. Цар еннача предложенех 38 тонн металл кходе вIаштIехьдаьннад. Москвичийи ленинградцийи болама гIулакхаца жоп а луш, «Машиностроитель» яхача заводе арадувлача многотиражни газета тIа выступлени йир закройщицас нов. И. М. Чифликаца. Шера 1250 метр кIала кходе дош делар цо. Завода партком а завком а могайир из маьхера инициатива.

ХIанз завода ерригача цехашка, отделашка ахь яржаш латт Октябра 49 шу дизара а завода 70 шу дизара а сийленца накъа баха. Отделашей цехашей шоаш тIайица деххараш кхоачашдарга дьежна кхоачашдергаа парте тIадехха деххараш.

Тха завода производства боарам хьалхарча пхе шера 48 процент лакхбенна бале пхе шера плана директившка диллача 65 процент лакхлургба.

Производства эггара лаккхагIа темпаш я завода йоккхагIа йолча цехашка. Керттерча деххарех цаI да кердa изделеш караерзаяр. Укх пхе шера красномолотовцаша мехка мехкдаьттахошта 30 совгIа цIи йола керда лакха овсарле йола оборудовани лургья. ХIаьта цхьайола организационно - технически мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш вIаштIехьдаргда дIайодаш йолча продукцех хьабоалаш бола пайда 2,5-зза лакхбе, 15 процент лакхлургда болхлоша эцаш дола алапи, тоалургда бахара хьалаш.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума соцамаш а пхе шера плана деххараш а толамца кхоачашде вIаштIехьдоаллийтаргда 1-ча июле дена балха юкъейоалаьча социалистически яхьа кердача условеша. Яхье яьннача цехий балха керттера хьоккам ба план кхоачашъяр, изделей номенклатура, кийча продукци дIаяхьийтар.

Кердача условешта юкъедоалаlаьд бетта ярал совгIа хIара итт ди массаза дала яхьа итогаш яр. Цу условешта оттадаьд шоаш тIадиллача гIуллакхашта творчески отношени йолча инженерно - технически болхлошта, завода отделийи службайи гIулакхерча наха совгIаташ тела. Шерра юкъедоалалаьд болх беча дIадоладаь дика гIулакхаш хьаллацара а из бахьан долаш совгIаташ телара а гIулакх. Ишттa хIара кварталах цкъа итогаш ергья сийлен професси — «дикагIвола токарь», «дикагIвола котельщик», иштта кхыяраш аьнпа, цIи яккхара йолаьча яхьа. Оттадаьд «Завода дикагIвола мастер» яха сийлен цIи тела. Шеко яц цу дикача гIулакхаша завода цехий а служабий а болх тоабергхиларах.

Кердача хьисапе укх кхаь бетта дика болх баьбале а цхьадола кхоачамбоацараш а да балкаца. Уж гIалаташ дIадаьхача Министерстве хьалха латтача предприятешта нийса дIаоттаргья тха завод.

Завода коллектив дика кхеташ я промышленни производство дIахо дегIайоалаяра, цун технически Iаламо лаккъяра, экономически хьоккамаш тоадара болх беш волча хIара сага творчески къахьега дезилга, хIара балха моттиге йолаш йола резерваш гучаяха а царех пайда эца а безалга. Цхьаккха шеко яц красномолотовцаша сийлен деххараш кхоачашдергхиларах а, хIаьта кердача хьисапе болх беш йолча дикагIйолча предприятешта шоай завод тIехьакхееpгхиларах а.

В. ШЕЙКИН,

«Красный молот» завода парткома секретарь.

КЕРТТЕРДАР — ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ

XXIII-ча съезда къаьстта белгалдаьккхад арахецача продукце дикал лакхъяра предприяте болхлоша чIоагIа терко е езаш хилар.

Шоай партийни собране коммунисташа лаьрххIа дийцар арахецача продукце дикалах лаьца. Гойтара агитаци, плакаташ, лозунгаш — ерриге средстваш цу гIулакха оарцагIъяха соцам бир гулбеннараша. ХIара шоатта дийнахьа «Дикала ди» дIахьа лаьрхIар. Цу деношка массайолча участкашка цхьан кIирах арахийцача продукце дикал ювцаргья.

Ховш да саккат дола продукци дукхагIа йолча хана опыт йоккха йоацача болхлоша арахецилга. Цудухьа тха заводе хаддаж бу болхлой квалификаци лакхъярей царга вIаши тара йола профессеш Iомайятарей болх.

Профессионально - технически училище дийша ваьнна З. Ю. Цечоев слесара-инструментальщика болх беш вар. ХIаьта хIанз цо Iомаьй цхьаькха, строгальщика говзал. Из чIоагIа пайдане да цунна шийна а, производствана а. ШоллагIа специальность Iомайир металл тедаш хиннача М. Болоева. КхоалагIча разряда токарь ва из хIанз. ШоллагIа професси Iомаьй А. К. Богатырева, кхычар.

Изделей дикал лакхъяра иштта лоархIаме я производства культура. ХIана кхы хьоккамаш санна лоархI цехий хозал, цIенал. Лаьрхха херда комисси хIара денна хьож цехашка. Цу гIулакхо чIоагIа новкъостал ду балха моттиг а оборудовани а цIена лелаяра, цо ший аргIанна лакхъю продукце дикал. Керттерча технолога отдело чIоагIбаьб болхлошка балха технологи ца телхаяйтара лоаттабу тIахьожам. Технолога бокъонаш лерттIа лелаяра чIоагIа дувзаденна да продукце дикал лакхъяр.

Ишттa, лакха балха хьоккамаш доаллаш хьайоарIача механически цеха болхлоша дукха теркалдацар цех цIена, хоза лелаяра гIулакх. Кердача хьалашка безам бала а беце а цIенье йийцар цех, хIаьта хIанз-м цу коллектива хьожаяьй завода караракара тела ШIе байрахк, 270 сом преми еннай. ЦIена я сборочни, инструментальни цехашка.

Эргайоахаш, тоеш латт производства технологи ше а. Масала, оатхалаш юлача хана кIезиг дукха кагий стружкаш юс оатхала чухнахьа чукхийттача моттигашка. Кийчача изделешка из стружка двигатела е редуктора юкъе а яхе йохаю из. Цудухьа оатхалаш йилара механизаци е лаьрхIад оаха. ХIанз укх сахьата промывочни установка хьаеш я.

ЧIоагIа эсала я тха редуктори выключатели. Уж оаткалаш тешамегIа а дукхагIа яхаргйолаш а хилийтара завода низашца вIаштIехьаьхай ВО6-1 яха цхьа полюсни выключатела чертежаш. Цун конструкци йолаш йолчул аттагIа а тешамегIа а я. Из выключатель укх шера август бетта арахеца лерхI оаха.

Шенхаштта дIадоладаьд хIанз С-437, С-469 яхача изделей редукторий шестернеша болх беш йола ха кIаьхъяра дош. Нальчикерча специалисташца цхьана тохкама балхаш деш да тхо шестернеш хьаеш йола материали уж хьаяра технологии хувцара. Завода конструктораш ши полюс йолча штепсельни соединеней конструкци хувцаш ба. ТешамегIа а тIехцахьара хозагIа а хургйолча тайпара хувц уж.

Продукце дикал лакхъяра а цо йоаккхаш йола ха кIаьхъяра а дечох цхьадараш мара хьоахалаьдац укх тIа, хIаьта дер дуккха дукхагIа да. Цудухьа оаха лерхI керттерча конструктора отделе духхьал из гIулакх леладергдола группа вIашагIйолла.

И. САКУНОВ,

Назрен «Электроинструмент» завода керттерча конструктора деххараш кхоачашдер.

СССР ХАЛКЪА БОАХАМ 1966 ШЕРА
хьалхарча ах шера

(Йистедоалар. Доладур 1-ча агIо тIа).

гIа); эшпаш — 243 млн. квадратни метр (11 процент дукхагIа); ленах даь кIадаш — 295 млн. квадратни метр (8 процент дукхагIа); лаьрешш — 426 млн. квадратни метр (4 процент дукхагIа); тийга яь хIамаш — 4,8 млрд. сома маьха (8 процент дукхагIа); чухнахьа дувхаду пхьата барзкъаш — 376 млн. (7 процент дукхагIа); тIехананахьа дувхаду пхьата барзкъаш — 108 млн. (22 процент дукхагIа); телата кога гIирс — 259 млн. пар — (7 процент дукхагIа); дулх (колхозаша даьккхари бахача наха цIагIа даьккхари доацаш) — 2,3 млн. тонн (24 процент дукхагIа); чкъаьрий дувцари форда продукташ яхари — 3,2 млн. тонн (12 процент дукхагIа); маша даьтта, нахча, шурийца лоархIаш кхыйола шурий продукташ (колхозаша яьхараши бахача наха шоай цIагIа яьхараши йоацаш) — 19 млн. тонн (3 процент дукхагIа); ганарий даьтта (колхозаша даьккхари бахача наха шоай цIагIа даьккхари доацаш) — 1,4 млн. тонн (6 процент кIезигагIа); консерваш — 2,1 млрд. банка (0,4 процент дукхагIа); массе а тайпа сахьаташ — 15,9 млн. (7 процент дукхагIа); радиоприемникаши радиолаши — 2,6 млн. (4 процент дукхагIа); телевизораш — 2,1 млн. (28 процент дукхагIа); холодильникаш — 1.029 эзар (40 процент дукхагIа); барзкъаш дутта машинаш — 1880 эзар (15 процент дукхагIа); мотоциклаши мотороллераши — 372 эзар (3 процент дукхагIа); велосипедаши мотовелосипедаши — 2 млн. (5 процент дукхагIа); мебель — 971 млн. сома маьха (10 процент дукхагIа).

ДIадахача ах шера кIезиг-дукха тоаденнад промышленносте болх беш йолча производственни мощностий технико - экономически хьоккамаши царех пайда эцилгеи.

ХIанз а тIехьа моттигаш я, йоах ЦСУ хоама тIа, укх тIеххьарча шерашка Iаьржача металлурге, гIишлой материалий промышленносте, химически, целлюлозно - каьхата, кIора, промышленноста кхыча доакъошка болх бе йолаяллийта производственни мощносташ караерзаяра даькъе тIехьадусаш.

Промышленносте къахьегама овсарле 4,7 процент лакхъеннай, ах шера план тIеххкоачашъяьй. Промышленни продукцега дIабода мах лохбара план а мохк бIарчча хьайийцача тIеххкоачашъяьй. Цхьабакъда, план кхоачаш а яьнн, средстваш совнагIа дIа а ахийтай цхьаццайолча министерстваша.

Общественни продукта объем лакхъялацца а производствай обращенеи издержкаш лохъярца а дувзаденна пайда 7 процент дукхагIа хиннаб ерригa халкъа боахам бIарчча хьайийцача, хIаьта промышленносте — 8 процент. Цхьабакъда, цхьайолча министерстваша пайдай план кхоачашъяьяц.

Юрта боахам. БIаьстан юххье кхашкара балхаш дика чакхдаьхар мехка колхозашеи совхозашеи: бIаьстан юхье ялаташ дIадера колхозашей совхозашеи оттаяь план тIеххкоачашъяьй.

Лакхъеннай доахаи коа тIэрча оалхазарийи продуктивность. Юкъера лаьрхIача яьккха шура соахка хьалхарча ах шерапа нийсйича 3 процент дукхагIа хиннай; фуаш а иштта 3 процент дукхагIа даьд. ДикагIа тоаденна доахаи да колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга дохкараш.

1966 шера 1 июле колхозашкеи совхозашкеи дар доахан — 70,4 миллион бежан, цу даькъе детта доахан — 23,7 миллион етт а болаш; хьакхарч — 39,8 миллион; жаи гаьзарийи — 129,3 миллион.

Продуктивность лакхъялара лараа тIа дукха дукхагIа яьхай хьайбай продукташ. Хьайбай продукци дукхагIа яккхаро Iалашдаьд паччахьалкхен закупкай планаш ханал хьалха кхоачашъелга.

ДIадахача ах шера юрта боахамга кхаьчай: физически единицашца лаьрхIача 141 эзар трактор, е 15 говра низ лаьрхIача — 294 эзар; 52 эзар грузовой автомобиль; 42 эзар ка бола ялаташ чуэцеи 2000 коартолаш чуэцеи комбайнаш, мугIарагIа дийна ялат хьокха 44 эзар жатка, боамби чуэца 3,7 эзар машина и. кх. дI. Юрта боахама еннай 14,4 миллион тонн минеральни удобреней, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шерарчул 1,9 миллион тонн дукхагIа.

Транспорт. - Транспорта массе тайпанца мухьаш дIа-юха кхахьара объем лакхъеннай.

Балха кердача порядках планировани ярга дахьад юкъара пайда эцаш дола 55 эзарнел совгIа автомашина йолаш дола автобоахамаш. Цу автобоахамашка автомобилех пайда эцилга тоаденнад, хьаде хIама доацаш сайца латтилгеи яьсса дIа-юха хеххилгеи кIезигденнад, дукхагIа хиннад пайдаш а пайдаш тIара бюджете еш йола отчисленеш а.

Капитальни гIирсаш хьалдар. Паччахьалкхен планах хьахийцача ахчан-чотах керда болх бе йолаялийтача керттерча фондий берригa мах 9 миллиард сом хилар. Предприятеши производственни объекташи болх бе йолаялийтай халкъа боахама ерригача доакъошка. ЦСУ хоама тIа белгалдоаккх, производственни мощносташ болх бе йолаялийтара план а хIаьта иштта гIишлой-монтажни балхий план а гIишлоний проектни организацей балха тIа хинна кхоачамбоацараш а хIаьта иштта цхьайола гIишлош материалашцеи оборудованецеи Iалашъяра даькъе хинна кхоачамбоацараш а бахьан долаш дукхача министерствашеи союзни республикашеи тоъал кхоачаш ца еш йиса хилар.

Паччахьалкхено дIахийта капитальни вложенеш 17 миллиард сом гаргга хилар, е соахка хьалхарча ах шера хинначул 2 процент дукхагIа.

Халкъа материальни хьал-торои вахара культурни боарами лакхбалар. Ах шера болх беш хинна болхлойи гIулакхера нахи юкъера лаьрхIача 78,5 миллион саг хиннав, вешта аьлча соахка хьалхарча ах шерапа нийсбича 3 миллион саг е 4 процент дукхагIа.

Болхлойи гIулакхерча наьхеи ахчанцара алапи соахка цу ханналца хинначул 3 процент лакхденнад. ДукхагIа хиннад юртбоахама продукци йохкарах колхозашта хьатIадоагIа ахча, хIаьта цо йиш хилийтар колхозахошта тела мах дукха совгIаэшашагIа боацаш 20 процент совбаккха.

Общественни потреблене фондий чотах 22,4 миллиард сома маьха пособеш, пенсеш, дешархошта стипендеш, мах боацаш, медицински новкъостал, мах боацаши льготахи санаторешка, салоIача цIеношка аха путевкаш, берий учрежденешка бераш лелалар, мах боацаш дешар а квалификаци лакхъяр а, кхы тайпа ахчаши льготаши тийннай бахача наха.

Паччахьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборота объем ах шера 52,7 сом хилар, вешта аьлча вIаши тарлеча маьхашца лаьрхIача 9,4 процент дукхагIа. Розничи товарооборота ах шера план 101 процент кхоачашъяьй. Товарооборот дикка лакхъенняле а, йоах ЦСУ хоама тIа, хIанз а бахача наха дIадехаш долча халкъо лелалеча товарашца уж Iалашбелга кхоачамболлаш дац.

Ах шу бIарчча хьайийцача йоккхийча городий колхозни рынкашкара маьхаш 3 процент лохденнад, хIаьта продукташ йохкияга 13 процент дукхагIа еххай.

СССР арахьара торгови оборот ах шера 6,8 миллиард сом хиннай, вешта аьлча 4,5 процент дукхагIа.

ДIахо дегIаихай халкъа образовани, Iилма, культура. Вай мехка тайп-тайпарча дешаро чулаьцав 72 миллион саг. Юкъарча образоване юкъера школаш дийнахьа дешаш 1966 шера бIаьстан юхье йистеьхай 2700 эзар зIамигача саго йоIои; цул совгIа, 730 эзар саго юкъера образовани яьккхай болх бечеи юртарчеи кагирхой школашка.

Укх шера халкъа боахама балха хьожаваьв лакхера образовани йола 440 эзар гаргга специалист, юкъера специальни образовани йола 690 эзар специалист.

Паччахьалкхен айчани чуIе цIенош хьаллеча кооперацe ахчани чотах керда хьал а яь, наха чуIе дIаеннай дика кийчъяь 2 миллион квадратни метр чуIе моттиг йола 500 эзар гаргга квартира. Цул совгIа, болхлоша, гIулакхерча наха, колхозхоша шоай ахчаи паччахьалкхен кредита новкъосталцеи шоашта хьалдаьд Iалаьмате дукха цIенош. Цхьабакъда, чуIе цIеноши культурно-бытовой гIулакхашта лаьрхIа гIирсаши хьалдара план кхоачашъяьяц хьалхарча ах шера.

Бахача наха бытовой гIулакхаш дара балхий объем 19 процент дукхагIа хиннай, цу даькъе юрташка — 30 процент. ХIаьта бытовой гIулакхаш деча предприятей сеть хIанз а кхоачамбеш яц, къаьстта а юрташка; бахача наха эшшача тайпара дика кхоачашдац хIанз а культура гIулакхаш.

Советски Союзе баха нах 233 миллион саг совгIа бар 1966 шера 1 июле.

Артема цIерах йола луганский сир доаха завод.

Сурта тIа: пятилетка хьалхарча шера завода коллективо карадерзадаь продукце керда тайпаш.

Аьшка сир доахача корпуса технолог йола Зоя Захаровна Олейникова изделей дикал тохкаш йоалл.

Р. Азриеля сурт.
ТАСС фотохроника.

Автотракторно-ремонтни завода производственно-технически отдела начальник волаш болх беш ва къона инженер Киев ХьакIаьша Хизир. Ши шу совгIа ха я Хизир Ростовски машинаькъа транспорта института инженерно-механически факультет а яьккха укх заводе балха вена. Болхлой къахьегам аттача баккха гIерташ, цахаллаш кердалар лехаш, изобретательски болх беш, цехашка керда хьахиннача пайда лургболча хIамах сакхувш ва из.

Балха дийнахьа де дезараш дукха хул къоначa инженера. Предприятешкара енача заявкашка хьажа веза, завода денна заказаш цехашта юкъе дIадекъа деза, конструкторашта эшача новкъостал де деза, кийчъяь яьннача продукце дикал къоастае еза, иштта дуккха да кхы балхаш а. Цул совгIа общественни болх а лелабу Хизира. 70 комсомолец чувоагIача завода комсомольски организаце секретарь ва из.

Боккха теркам тIабохийт инженера заводе тоаяь арайоала техника болх беш дукхагIа лелийтари арахецача продукце дикал лакхъяраи. Тоаяь арайоалача техника комплексни проверка ю цо.

Къаьстта теркам тIабохийт Хизира керда специалисташ Iомабара. Цу гIулакха укх шера школа йистеьккха пхийтта саг балха хьайийцав заводо. ХIара ученик лакха квалификаци йолча говзанчага дIаенна.

Механически цехе болх бераш дукхагIбараш кагирхой ба. Уккъаза каст-каста хул Хизир. Цар беча балхага, эшачунга хьож из, керда баьхкача кагирхошта дер теркалду.

Ш. СУЛТАНОВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа). Киев Хизир, Глобин Иван, Пашшев Александр, Пискло Владимир, Рогожин Анатолий.

М. Пашнева сурт.

АГИТБРИГАДА — КХАШКА

Нохч-ГIалгIай культура министерства республика кхашка концерташ уттаде 4 агитпоезд араяьккхай.

Сунженски, Наьсаре, МалгIабика районашка тIолла улл тха агитпоезда маршрут.

Агитпоезде дакъа лоацаш я Сунженски художественни самодеятельноста коллектив, МалгIабика района автоклуб, Грознерча больницай лораш.

Концерт дIалоладале «Знание» яхача общества лектораша нов. Бродске, Блоэкова наха хьалхашка лекцеш еш. Концерт чакхдаьнначул тIехьагIа лораша профилактически болх бу. Шортта продукташ а чуйолаш Респотребсоюза ши автолавка я агитпоездаца.

Безаме тIайийцар агитпоезд Сунженски района Ленина цIерахча колхоза Лакхехьарча Совета депутата нов. Бибулатова кулгалдеча бригадо, Троицкая яхача станице, «Назрановский» совхоза Альте-Юртарча, Пхьилекъонгий-Юртарча отделене болхлоша, БурокIала бахача наха.

Кхашкарча болхлошеи хьайбаш лелалерашеи доккха баркал оал культура болхлошта. Укх кеншка МалгIабика районе кхаьчай агитбригада.

Н. ЕВЛОЕВ,
методист.

СИЙ ДОЛА ЦIИ

«Болхло яхар — из доккхал де лезаш хIама да». Из цIи тилла яр укх деношка крекинг-заводе хинна къоначa болхлой слет.

Цхьана вIашагIбетталуш а цхьац-цхьаьца болаш а ухар кагирхой цу дийнахьа завода клубе. Зала чу кагирхошта уллув багIар хано кортош кIайдаь бола къахьегама ветеранаш царех дукхачар ноаккхол тIа къегаш яр орденаши медалаши. Завода ерригача коллектива цхьа доккха гIулакх нийсладара кей йолаш хIама хилар слет гулъярах. Укхаза итогаш йора ах шера баьча балха, кагирхойна а болхлой класса къаьнача гварде а тIайоагIача ханах лаьца шо-шоашта хетараш вIаший дувцар.

Гулбеннараша уйла тIа а ерзаяь ладийгIар завода директора нов. Костюченкос яьча «Болхло яхар — из доккхал де дезаш хIама да» яхача доклада.

Цо дийцар къоначa тIехьено балха саг яхача сийлахьча цIерах мел чIоагIа доккхал ду. КIезига дакъа лаьцадац цо вoрхI шера план кхоачашъяра гIулакха юкъе, хIаьта хIанз керда пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра къовсам а лоаттабу.

Завода коллективо сийленца кхоачашъяьй хьалхарча ах шера план, ханал ворхI ди хьалха из кхоачашъярах дола рапорт деннад цо. Паччахьалкхенга пхи бIаь эзар сом хинна ца Iеш планал тIех пайда кхаьчаб, ца йойташ кхояьй мехкдаьтта бедала 719 тонн.

Дика толамаш даьхад № 1 — 2 йолча установка технологаша (цун начальник нов. Овсянников ва). Цар ах шера план ханал 25 ди хьалхагIа кхоачашъяьй. Ах шера план ханал хьалха кхоачашъяь яьлар №№ 13—14, 15—16 йолча установкай коммунистически къахьегама коллективаш. Царна керте латт къона мастераш Литвинов Василий Кононенко Николай.

Технологически процесс дикагIа тоаяра гIулакхаш юкъе а кхухьаш, къахьегам, средстваш, материалаш кхоелга Iалаш а деш, доккхий хIамаш да тха рационализаторашеи новаторашеи чакхдоахараш. Цар новкъостал лоаттаду планови задачеза тIехдувлара, производства процесс дикагIа тоаяра.

Довладчико дIахо белгалдаьккхар заводерча 232 рационализаторах ахаш гаргга кагирхой бенга. Царех дукккханеша, хIаране массехк луш маьхера рационализаторски предложенеш тийннай. Царех ба Стефанишин Юрийи Жужлев Владимири — КИП-а цеха прибористаш. Черников Валентин — № 10 йолча цеха слесарь. Гаймирзаев Iабдал — № 2 йолча цеха оператора гIонча кхыбараш.

Заводерча болхлой класса къаьнача гварде кагирхошта чуйоссаю болхло яхача шоай цIерах, шоаш къахьегача коллективах доккхал деш хург бола уйла.

ДIахо нов. Костюченка дийцар заводе балхаш ду итташ шераш долча, болхлой класса керда тIехье кхееча болхлой массехк династех лаьца. Царех ба нн. Величко, ТкаличевгIар, ЗадачингIар, Абдул-ВахабовгIар, дуккха а кхыбараш.

Даьша-ноаноша, шоаш шоай бераша эстафета дIателаш, уж тIаьхех доккхал деш йола болхлочун цIи лакха лоаттае, завода сий лох ца даллийта.

Директора белгалдаьккхар дуккхача кадровой болхлой къона шераш завода цIерацa дувзаденна долга. Ах бIаь шу гаргтарча хана заводе болх баь а баьнна, хIанз шоаш салаIа баха бокъо йолаш боллашехьа а заводах, завода коллективах дIакъастаца ловш ба уж. Цар шоай опыт а знанеш а кхамаьрша къоначарна дIател. Царех ба нн. Чаплыгин, Бурлаков, Петухов, Морозенко, Абубакаров, Филиппов, Костюченко, кхыбараш.

Коллектива къахьегама гIулакхашта дукха уйла тIаерзаяь ца Iеш, докладчика къоастам боллаш дийцар кагирхоша деша мишта деш а са мишта лоI а.

— Вай доккхал де бокъо я, — аьлар цо, — воай заводера хIара шоллагIвар деша вагIаш хиларах, тайп-тайпарча дешара заведенешка деша вагIаш воай заводера 300 гаргга саг хиларах. Заводе хьайийлай сихха йийша боала вахтовой класс.

— Тхо, доккхагIдараш, тешаш да, — аьлар директора шоай доклад йистейоаллаш, — болхлой класса къона гварди дIахо йодача хана а коммунизма материально-технически бала хьаяра, керда саг кхевара болча парте къоасаме хьалхарча мугIараш да латтаргхиларах.

Къоначa болхлой слетага моарпал хоатташ къамаьл дир Социалистически Къахьегама Турпала, СССР Лакхехьарча Совета депутата коммунистически къахьегама установка коккхагIча оператора Клепов Андрей Сергеевича. Цо аьлар: «Гаттаре йоккха сийле йолаш да вай мехка болхло хилар». ЗIамигача саго къахьегарца чакхйоаккх къовсама а деналерча гIулакхий а бокъонца йола школа. 30 шу хьалха заводе балха воагIача хана зIаммига кIаьнк вар со. Хала ха яр из, болх бе а хала дар. Оборудовани къаенна, вIаштIехьа йоацаш яр, — яхаш дувц А. С. Клепова. Йоккхий халонаш Iувша йийзар тIом хиннача шерашка. Цу хана нойагIа болх беш хиннараш кхалнах, кагирхой бар. ХIаьта фронта тIа-тIа дукхагIа доагор ма эшарий. ТIаккха хIаране массехк професси Iомайора оаха.

Ше къамаьл даь воалаш Андрей Сергеевича аьлар къонача болхлоша шоай берригa низ дIа а луш къахьегилга, уж сийлахьарча болхлой класса хьалхарча мугIарашка хулга, уж шоай даьй хила мабоагIа бола къонгаш мехкарий хулга шийна ловш хилар.

Слете къамаьлаш дир дуккхача къонача болхлоша а къахьегама ветеранаша а. Цига къамаьл дир дукха ха йоаццаш Къахьегама Цеча Байракха орден еннача къонача болхлочо Лопанский Юре, къонача механика Суслов Владимира, кхычар.

Берригa а 9 саго къамаьлаш дир слете. Цига дIаьхха къамаьл дир ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара нов. Кириллова а.

Слета доакъашхоша тIайийцар берригача завода кагирхошка дола кхайкарал. Из укх дешаца йистедоал: «Болхло яхар — из доккхал де дезаш хIама да!» ХIаьта вайх хIаравар моральни нравственни цIена хилара хьоккам луш а хила веза. БIу ца къожабеш къахьегаргла вай, деза лоттагIий, воаш кхоачашде лаьрхIа сийлахь-доккха гIулакх чакхдаккхара — коммунизм хьалъяра!»

Слете къонача болхлошта къахьегама книжкаш а эггара хьалхара алапеш а дIатийлар, хIаьта комсомоле бахарашта — комсомольски билеташ а дIаделар. Дуккхача къонача болхлоштеи къахьегама ветеранаштеи маьхера совгIаташ делар. СовгIаташца белгалбир болхлой кагирхой школа дика йистеьккхараш а укх шера инженерей техникей дипломаш хьаийцараш а.

Слет йистеьлар заводской художественни самодеятельноста доккха концерт оттадарца.

А. ГУМНИЦКАЯ,

крекинг-завода политкабинета заведующи.

СЪЕЗДО ХЬАХЬЕКХАЧА НОВКЪА

КПСС XXIII-ча съезда Директиваш хьалхашка оттадаь юртбоахама продукташ дукхаг1а яхара декхараш кхоачашде болабеннаб Наьсарен района юрта боахама къахьегамхой.

1966 шера хьалхарча ялх бетта эррига район хьайиццача 139 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх дохкара план, шура йохкара — 126 процент, тха дохкара — 121 процент, фуаш дохкара план — 143 процент.

Д1алахача шера хьалхарча ах шераца нийсдича дулх 63 процент дукхаг1а дехкад, шура 29 процент, тха 27 процент, фуаш 39 процент.

Белгтала бакъда, хьайбай продукташ дукхаг1а яьха хиннаеццаре, 1966 шера хьалхарча ах шера паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъе района совхозашта могарг ца хилар. Ала лезаш да, цу керттерча лекхарех совхозаш дика лоарх1аяь хилар.

Хьалхарча ах шера района совхозашка производства план кхоачашъяьй: дулха (дохкара) 100 процент, шурийна 104 процент, х1аьта «Экажевский» совхозо дулх лакхара план 108 проценти шура яккхара план 113 проценти кхоачашъяьй.

1965 шераца нийсдича совхозашка дукхаг1а яьхай продукташ: дулх — 63 процент, шура — 32 процент, тха — 21 процент.

Дика лакхъеннай доахана продуктивность, белгтала аьлча, дукхаг1а доах шурей тхай.

6 бетта районе юкъера лоарх1аш х1ара кхоабача 1аттагара яьккха шура 912 килограмм я, е соахка цу хана яьккхачул 141 килограмм дукхаг1а. Х1аьта «Экажевский» совхозо соахка цу ханналца яьккхачул 224 килограмм дукхаг1а яьккхай шура х1ара кхоабача 1аттагара. Х1ара устаг1анна т1ера даьккха тха 300 грамм дукхаг1а да соахка цу ханнаьца даьккхачул.

Хьайбай продукташ дукхаг1а яхараи паччахьалкхенга йоккараи совхозаша беча балха хьокхамаш иштта дика хиннал районе хьайбаш леладерий налпашпа беш бала болх дика тоабалао, организатовски политически балха боарам лакхбалаб, хьайбай боахаме калпаш каст-каста хувцалуш хилар д1адаккхар бахьан долаш.

Х1ана ц1енхаштта уйла еш я фермай болхлошта эша культурно-бытовой хьалаш в1ашт1ехьдахара. Хьайбай фермашка массанахьа а хьайбаш лелалара г1улакх дика довзаш бола специалисташ увттабеш латт.

Тоаденнад доахана деш дола г1улакх, уж кхоабилга, 1алашделга. Района совхозашка хьахиннад шоай хьинарерча къахьегамца хьокхам ,телаш болча хьалхалаттарий муг1араш.

«Назрановский» совхоза п1и хезача доярка Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас х1ара кхоабача 1аттагара 1739 килограмм шура яьккхай 6 бетта. Нов. Барахоевай дика опыт шерра йоаржаяр бахьан долаш к1езига хьалхийнабац хьалхалатта — Барахоева Лемкай лерраг1а боаг1аш бола доаркаш. Царна юкъа ба, масала, шера декхарех 1550 килограмм мара яккха ца езача метте х1ара кхоабача 1аттагара 1579 килограмм шура яьккха «Экажевский» совхозера Костоева Хьава, 1671 килограмм яьккха Евлоева Хьанифа, шера декхарех 1500 килограмм мара яккха ца езача метте 1582 килограмм яьккха Евлоева Дебихан, дукхха кхыбараш.

Хьайбаш леладеча фермашта специализаци еш белгталара болх баьб, беш а ба районе. Ала лезаш да, «Назрановский» совхоза кулгалхошей специалисташей цу лаькъе къаьстта дика болх баь хилар. Укхаза в1ашаг1ъеллай шура йоахаргйолей 1одаь 1аьсий 20 денга кхаччалца хьалхедергдолей деттача доахана 1ул лелалу бригала; 20 денгара 6 беттага даллалца 1аьсий кхеду бригада; 6 беттагара буг1е лахаха хиллалца шинараш лелалу бригада; дулха лаьрх1а сирг1илгаш кхею бригада.

Белгалдаккха доаг1аш да, уж бригадаш цу тайпарча специализацех болх беш хьайоаг1а ер кхоалаг1а шу хилар а продукци дукхаг1а яхарей из яккхарга д1абода мах лохбарей даькъера цар производственни хьокхамаш дика хилар а.

Из тайпа специализаци еш я «Экажевский» совхоза хьайбаш леладеча фермашка а, цхьабакъда, доахан чудоахкалергдола помещенеш тоъаш ца хилар бахьан долаш из пайданера мероприяти дика чакхйоаккхалац «Экажевский» а, х1аьта иштта «40 лет Октября» яхача а совхозашка.

Цхьан хана тесса литалар района совхозашка племенной г1улакх, доахана фу тоалелга. Укх т1еххьарча шин шера цу лаькъе дикка болх баьб эррига шурий-товарни, жа-товарни фермашка. Эггара дикаг1а, районированни фух йолча буг1ай семенаца искусственни осеменени еш я хьайбашта. Цу мероприяте дикка новкъостал ду совхозашка хьайбай продуктивность лакхъяра. Х1ара шера, йиллача ханна бонитировка ю доаханней женеи. Бонитировка итоташка хьежжа белгалара мероприятеш кийчъю доахана фу тоадара.

Ер кхоалаг1а шу да дикача фух дола 1аьсий хьахаржари уж дикаг1а долча доакъарашца хьалхедари санна долча лоарх1амерча дешага хьожаш «Назрановскийн» «Экажевскийн» совхозаш хьайоаг1а.

Цу принципах хьалкхедаь 120 шинар эггара хьалха буг1е доаг1ача хана дийна долаш эзача 350 килограмм дозал долаш хилар. Воккъал башха материал я из деттача доахана керттера 1ул тоадара.

Доакъарий ч1оаг1а база в1ашаг1йоллара ер шу долаленнача юкхье района совхозашка хьадда мероприятеш оттаяьй. Цар лаьрх1ад цкъа д1айийча дуккхача шерашка т1аювла бобови баьцаш 500 гектара т1а, в1ашаг1ъяаь горохи кени 1300 гектара т1а, гидуаргех аяь к1аш 1000 гектари суданскиp баьцах аяь 260 гектари а йолаш силоса лаьрх1а 3900 гектар хьажк1аш д1ае.

Х1аьта уж эррига культураш эггара дикаг1а йолча ханашка д1айийнай.

Х1анз массанахьа а г1ожа доакъараш кийчдеш латт района совхозашка. Хьекха а чуена а яьннай 2000 тонн совг1а йол.

Шенхаштта уйла т1айоххийт ча сихаг1а хьагулдара, цунах арг1аш дара, пожнивной культураш д1аера дешашта. Силос лаьттах йоллара кийче еш латт, силосни г1ирсаш ц1ендеш а силос хьокха техника тоаеш а я.

Цхьабакъда, цунца цхьана ца хьоахадеш дита йиш яц хьайбай боахам дег1аккхувлача, цун продуктивность лакхъеча оаха зувлийта г1алаташ а боахамашка долаш долча хьайбай продукци дукхаг1а яккхарей из яккхарга д1абода мах лохбарей кхоачамех бизза пайда эцара новкъарле еш дола х1амаш а. Эггара хьалха, доахан, къаьстта а се доахан шоай производства чотах дебадара лелашка к1езига хьож совхозий цхьайолча отделеней зооветспециалисташи фермай бригадираши, цхьайолча фермашка дукха долийт керда 1одаь 1аьсий а доккха хинна доахан а, кхоачамболдаш чакхъяхац хьайбай продуктивность лакхъяра т1аерзаь мероприятеш. Цхьацпадолча боахамашка эсала лелаю ветеринарно-санитарнии дарбан-профилактически мероприятеш, къаьстта а 1аьсий гийгий-чурий лазараш ца хилийтар духьа чакхйоахараш.

Доахан, къаьстта 1аьсий ца дойтилга 1алашдара эшаш йола помещенеш, белгтала аьлча телятникаш, доахан дахка помещенеш яц совхозашка.

Укх т1еххьарча 9 шера доаханна цхьаккха а помещени хьалъяьяц «40 лет Октября» яхача совхозе, х1аьта йолаш йола телятникаши профилакторешч 1аьсий чудоахкале мегаргйоацача йоалаш тишъеннай. Иштта г1улакхаш нийсдалара ма1ан да совхоза директие цу деша йоаг1аш йола уйла ца яр. Укх шера цу совхозе хьалье йолаьй 1 телятник, з1амигача доаханна 2 объект, 1 коровник, 1 жел. Цхьабакъда, болх ледаро лел.

Къаьстта воча хьала т1а да г1улакх х1анз укх сахьата 600 бежан чудолла моттиг йоацаш йолча «Экажевский» совхозе. Цу совхоза доаханна помещенеш хьалъяра эша ахча хьахийцадац, из дош х1анз а къоастадаь даланза да Нохч-Г1алг1ай АССР юрта боахама министерстве.

Къоастаданза да тха боахамашка хьайбай фермашкарча халача балхашта механизаци яра дош. Мадарра аьлча, «Экажевский» совхоза 1аьлий-Юртарча цхьан отделене мара оттаь а оттаеш а яц автоматически доахан детта, доакъар декха, кхо ярадоаха, хий меладу механизмаш. Цхьабакъда, цу помещенена а хий хьат1аоалалара дош х1анз а къоастадаь даланза да, т1аккха фу мах хул хий доацаш йолча цу поилкай.

Юххера а, лоамашкарча даьг1енех пайда эцара дош. Района совхозашта ханна пайда эца хьаенна даьг1енаш я лакхача лоамашка.

Укх шера цу даьг1енашка хьаллига да тха 2900 бежан, цхьабакъда, цига сов дукха доахан 1айнад. Цулухьа 600 бежан ц1аг1а, моттигерча даьг1енашка дита дийзар района совхозий. Цу тайпара хьал хьат1адоаг1ача шера а хуле, моттигерча даьг1енашка дита деззрга 1700 бежан. Цхьабакъда, леладанза даргдоаца детта доахан леладе а моттиг яц районе.

Лоаман даьг1енех дикаг1а пайда эцара дувзаденна тхона эшаш дола х1амаш дукха да: тоъал ахча аш наькъаш дахка, т1аьш тахка, водоемаш тоае, наха чу1е ц1енош а доаханна кхоалленаш а хьалъе. Уж сагот1аг1а дола декхараш кхоачашдара эша ахча доацаш я района совхозаш, х1аьта укхаза, белгтала, Нохч-Г1алг1ай АССР юрта боахама Министерства а кхыча организацей а новкъостал эш.

Д1ахорча пхе шера оаха 1алашде леза 1965 шерарчул хьайбай продукташ дукхаг1а йоахилга: шура — 83 процент, дулх — 98 процент тха — 118 процент. Цу цхьан ханна дебаргда хьайбаш: доахан — 75 процент, цу даькъе детта доахан 62 процент а долаш, жа — 56 процент, хьакхарч — 31 процент.

С. САГОВ,
Наьсарен района юрта боахама производственни управлене керттера зоотехник.

Рижски вагонаш еча завода кердача техника цехера араяьннай тахка яхийта ДР-2 яха дизель-поезд. Цун двигателаш, вагона чухнахьа а ца оттаеш, цунна к1алха оттаяьй. Из бахьан долаш салонаш чура парг1атаг1а хиннай. Эггара кердаг1а йолча приборашa 1алашду йодача хана в1алла а лоадама кхерам ца хулийтилга. Сахьата 120 километрага кхоачаш никъ булургболаш я цун массал.

Сурта т1а: ДР-2 яха дизель-поезд.

ТАСС фотохроника.

КЕРДА НАЬКЪАШ ЛЕХАШ

Пятилетка хьалхарча ах шера балха итогаш яь баьннаб предприятешка. Белгалдаккха деза ах шера т1айийца хинна социалистически декхараш Гудермесски НПУ коллективо т1еххкоачашдаь хилар. Мехкдаьттахоша т1айийцад х1анз керда лакхара декхараш. Июль бетта балха темпашка хьежача ала йиш я уж декхараш мехкдаьттахошта кхоачашдулургда аьнна.

Г1адвуг1аш дац бурув деттача цехера балха толамаш. Цхьадола хьокхамаш дика дале а деррига лаьрх1ача во да укхазара г1улакхаш. Иштта, дайдала дезача лезденнад бурув тохара балхаш, графикаш телхаеш моттигаш нийсъеннай.

Цкъадале, из да тохкама бурув детта Беной яха район чоалхане хилар, цун геологически профиль хала, наькъаш воча хьала т1а долаш хилар бахьан долаш. Ши бутт г1ргта ха я № 39 йолча буровой т1а 1алальмате чехка чубуаш латта лоабата маркхал соцабара балхаш ду. Биззача бетта лоаттабир маркхалца къовсам № 38 йолча буровой т1а а, т1ехьдаьлар из бахьан долаш № 40 йолча буровой т1ара балхаш а. Из кхерам т1атессаш дола г1улакх д1адаккхара т1аберзабаь ба бурувдеттарий болх. Денгара денга из г1улакх тоадергдола наькъаш лехаш хьабоаг1а уж, цхьадар караг1а а даьннад. Иштта, хьокхаме дарх1а мегаргда бурув деттача цехера нн. Г. Г. Давыденко, Б. И. Исмаилова, С. А. Левченко, Чеботаев юкъе болча группас маркхал чу ца байттара даь балхаш.

Дукха ха йоаю бурув деттараша обсадни эксплуатационни колоннаш ца хилар бахьан долаш, воча хьала т1а да материально-экономически 1алашо яра г1улакх а.

Шоллаг1ча ах шера Гудермеса мехкдаьтта - промыслови управлене коллектива хьалхашка латт доккхий декхараш. Производства эррига резерваш оарцаг1ъяка еза т1айийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара, геолого - технически мероприятеш в1ашт1ехьъяхара. 1966-ча шера оттаьча договора т1а белгалъяьха йоккхача мероприятешца цхьана балха юкъехахьа еза х1ара деннара хозрасчет, мехкдаьттей газн доахача цехе санна.

Т. ДАДАГОВ,
«Гудермеснефть» НПУ керттера инженер.

ЙИЙХКА КРИТИКА

ПИСЬМО ЛЕРРАГ1А

«Еза редакци! Шугара новкъостал ца дийхача далац тхо. Укх шера январь бетта «Ленинан некъ» яхача газета т1а кепа теха араяьккхаяр оаха Ермоловски хьунпромхоза цхьан хьун участка начальника Читамирова леладеча в1ашт1ехьдоацача г1улакхий хьакъехьара корреспонденци. Болхлошта эшаш дола х1амаш теркалдеш вац из, шийна хьашт довзаш бола вах балхах боах цо, хьу лечкъаераш могабу.

Ши к1ира даьнначул т1ехьаг1а редакцега опровержени яйтар Нохч - Г1алг1ай АССР хьун боахима управлене начальника нов. Колотушкина. Тха газета редактор нов. Х. Мехтиев раьза воацаш хилар. Хиланзар управлене форманна жоп дайтадад аьнна.м. Цунна кетачох, корреспонденце автораша лелаер хилозвал я е уж г1алат баьннаб.

Оахош дувпар бакъдолга ховш йолча оаха КПСС обкома секретарага нов. Боковага яздир цу хьакъехьа. Цун указанех в1ашаг1ъеалача , комиссе, цу моттиге д1а а яха факташ техначул т1ехьаг1а, оаха мел яхар бакъ хилар ч1оаг1дир.

Цхьабакъда, корреспонденци араяьнначул т1ехьаг1а . дева х1анз ах шу даьннад официально из цхваннахьа а ца ювцаш. Читамирови цун доттаг1ий г1албаха хьувэ, х1ата тхо мотт бийттаргаш а хинна лел.

г. Грозный.

С. ЛОРСАНУКАЕВ,
З. МЕХТИЕВ,
«Ленинан некъ» яхача республикански газета болхлой, КПСС членаш.

Яздавча моттиге техкад Нохч - Г1алг1ай АССР-ерча шин журналиста письмо. Ер да гучадаьннар.

Бакъда, опровержени яйтай управле начальника В. Колотушкина. Из оттаьй хьун пункт чуйоаг1ача Ермоловски хьунпромхоза болхлоша. Справкана кулгаш яздаьд хьунпромхоза кертерча инженера нов. Рябова, партбюро секретара нов. Деева, рабочкома председателя нов. Крутилина.

Нн. Рябовцеи Крутилинцеи къамаьл хилар тха. Цу хана тоам боацаш хетар тхона царца къамаьлде, х1ана аьлча уж боккха хинна нах а боацаш, наькхах даланза дола бераш да эргдар цар деча къамаьлах. Комиссе членаш беккава бовла г1ертар Читамирова нахаца бокъо йоацараш лелалаь хиларах зуламаш даь хилара йола цхьайола моттигаш теркал ца еш йита яр шоаш яхаш. Къамаьл чакхдоаллаш Крутилина аьлар:

— Сихденна хиннад тхо ,х1анз кхетаду оаха из...

Оаха къамаьл ду Нохч - Г1алг1ай АССР хьун боакама управлене начальникаца нов. . Колотушкинаца. Хьун пунктерча порядкашка ше хьежавац из, ший болхлоех цхьаккха саг цига вахийтавац. Цхьабакъда, долла х1ама ше доаг1ача тайпара лаьрг лоарх1 цо. Т1аккха цига д1ахо т1атох:

— Корреспонденце авторех цаI — редакце письмо яйтачун гаргара саг ва. Из г1улакх в1аши юкъе деннача халахетарах латт1аш да.

Начальника яхар бакъдий хьож тхо. Читамирова бокъо йоацараш лелаларах редакцега леткъараш кхо саг ва, х1аьта царех цхьаккха а газета цхьанна а болхлочун гаргара вац.

Газета корреспонденции цхьайола кхы материалаши шоай хана Грозненски района прокуратуре д1ачуенна хиннай хьу лечкъаярах яь сигналаш цига таххийтар духьа. Массехк бетта тохкаш лаьттар г1улакх. 29 июне районни прокурора помощника Ю. Каспина соцам бир уголовни дош т1еттадергдоацаш. Прокуратуре тохкамбаьча материалашка хьежар со. Из бизза д1ачакхбаьккхабац. Из дош х1анз республикански прокуратуре шийга 1ачудийхад. Цхьабакъда, цига а вац цунга хьожаш саг.

Х1анз газета редактора Х. Мехтиевна юха т1аг1ертда вай. Эггара хьалха тха къамаьл д1адоладушехьа а хьааьлар цо корреспонденце авторашa леладеча г1улакха ше раьза ца хилар.

— Аз ма аьнцадарий царга: киловзалаш ма лелае.

Парте обкома комиссе яь выводаш йовзий хьона, аьнна хаьттар аз. Ер да цо денна жоп:

— Комисси в1ашаг1ъеллай яхаш-м хар... Цхьабакъда, цун справкаш аз айса йийшаяц.

Тамаш хетаргья ше редактировани еш долча газето кепатеха материалаш бакъъеш долча документашка хьажа республикански газета кулгалхочун торо хиннаяц, ший болхлой сий дола ц1и лорае цунна лайнадац аьлча.

Цхьабакъда, халахете а, из ишта да. Редакце болхлой дукха къахьега дезаш хул, из яле а е кхы яле а йола критически материал кепатоха езаш хиларах редактор тешаве г1ерташ.Х1аьта цулухьа, цхьа бахьан доацаш дац цу тайпара материалаш газета т1а геттара к1езига кепаетташ хилар. Цкъа таксомоторни парке бокъо йоаца г1улакхаш леладу яхаш даьхкача письмошта духт1аваьккхар нов. Лорсанукаева редактор. «Уж киловзалаш я» — аьнна ший соцам а баь, материал кепа ца тохийташ йитар редактора. Цу темах йола корреспонденци араяьлар кхыча газета т1а.

Се к1еззига т1ехьвувл мотт сона,— аьлар редактора шоалаг1а тхо в1ашаг1кхийттача хана, — цхьабакъда, цхьа цагалоапаш нийсъенна материалаш газета т1а яха лац сона. Нах дукха лети.

Цагалоацаш яьхка, тахканза йола материалаш т1аеттаргйоацаш а газет лораде беззм болаш а редактор хилар кхеталеш а иштта хила доаг1аш а да. Цхьабакъда, из , перестраховках цхьаккха а х1ама доаллаш дац. Редакционни болхлой дукха низ хьинари т1адахийта дезаш хул бакъ долча г1улакха гадаккхар духьа, критика юхакъувлараши из яьрашта низаш дераши хьагучабахар духьа. Х1аьта цу г1улакха эшар — кепайоавон болхлой массаза а партийни принципиальность йолаш, шоай дог тийшача х1амаш т1ара ца боалаш, ч1оаг1а хилар.

Юххера а, КПСС обкоме тха хинна къамаьл.

— Корреспонденци тохкаш хиннар тха комисси я, — аьлар обкома секретара нов. Бокова. — Оаха газет хьаллоац, х1аьта цига баха хиннача новкъостий выводаш укх гаргарча деношка ювцаргйолаш а да тхо.

Из-м, бакъдар аьлча, дика да. Ц1аккха а ца деш 1ечул т1ехьадаь а дар г1ойле я г1улакх, оалаш да кица. Цкъа баха ца 1еш, дукххаза а ака бийзаб журналистий обкоме дош сокаг1а къостадар дехаш, жалоба а из ца Москве баха а хиннаб уж. Б1арчча ах шу йишар дукха чоалхане йоацача цхьан корреспонденцех дола дош бокъонца духт1авоалаш къоастадара. Нохч - Г1алг1ай газета т1а кепа теха араяьннача материалий низ меллаб дувца а сенна дувцаргда укхаза!

М. КРЮКОВ,
(«Правда» корр.).
(«Правда» 23 июль).

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГ1А ДАККХАРА

СССР-а халкъа боахам дег1абоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директиваш т1а белгалдаькккхад сиххача темпашца мехкдаьттеи гази йоккха промышленность дег1айоалаелга. Мехкдаьттеи гази йоалла керда моттигаш тучайоахаши къаьнача майдаех бизза пайда эцаши кхоачашде деза из декхар. КПСС XXIII-ча съезда редешенеш кхоачашъяра дукха балхаш ду вай мехка.

«Старогрознефта» НПУ чуйоаг1ача шоллаг1ча промысла мехкдаьттахоша эррига торонаш оарцаг1ъяьхай пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Ч1оаг1а къовсам лоаттабу хьадоаккха мехкдаьтта, газ совъяккхара.

Тха мехкдаьттахой район вай мехка къаьнаг1чарех я. Цхьабакъда, хьадоаккха мехкдаьтта лакхлургдола наькъаш а лехаш, денгара денга совдоах мехкдаьттахоша шоай къахьегама толамаш. ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашйир. Планал совг1а даьккхар эзар тонн мехкдаьтта промысла коллективо. Иштта хаталл хьалха кхоачашъяьй хьалхарча ах шера план а. Уж толамаш доахаче дина 1акъа лаьцад скважинашта лаьттан к1алха ремонт еча мастераш нн. Финогин, Корлов, Солнышкин керте латтача бригадаша. Царна дукхаза парте райкомеи райисполкомеи карара-кара тела Ц1е байрахк тийннай.

Тха промыслера эррига скважинаш к1оарга насосни я. Ши б1аь метрагара 2190 метрага кхаччалца Цо хьахьокх ремонт еча бригадай мел къахьега деза скважинай къаьнача фондера дукхаг1а мехкдаьтта даккхара.

Творчески къахьг скважинашта ремонт еча бригадаша укх шера. Укх д1абахача ялх бетта спускоподъемни операцей план т1еххкоачашъяьй цар. Цо торо хулийт промысла коллективага паччахьалкхен план т1еххкоачащъе. Хьалхарча ах шера спуско-подъемни операцей план 115,6 процент кхоачашъяьй. Ремонт яьй 541 скважина, царех 411 скважина планах лаьрх1ачул хьалха йир ремонт.

Планах ремонт ца еш 56 дийнахьи буси болх бе безача х1ара скважино юкъера лаьрх1ача ремонт ца еш болх баьб 73 дийнахьи буси. Цо в1ашт1ехьдалийтар хьадоаккха мехкдаьтта дукхаг1а хилийта.

Тха промыслерча скважинашта лаьттан к1ала ремонт еча бригадаша насосаш хувцарал, штангаштей турбаштей профилактика ярал совг1а дукха балхаш ду къаьнача скважинашта капитальни ремонт а еш цар мехкдаьтта лакхургдола г1улакх в1ашт1ехьдоаккхаш. Хьалхарча ах шера бригадаша кийч а яь юкъе йихьай 28 керда мероприяти. Цар в1ашт1ехьдалийтал планал совг1а 1013 тонн мехкдаьтта даккха. Цох паччахьалкхенна планал совг1а хинна пайда 14195 сом ахча да. Дика къахьегарца белгалбаьнна ба лаьттан к1ала скважинашта ремонт ю операторашн нн. Быстров, Клоков, Некрасов, кхыбараш. Х1ара сменах нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар. Царех х1аравар из болх беш вола 10 шерагара 21 шерага кхаччалца ха я. Мелла дукха халонаш нийсъяларах б1укъожабац цар.

Ховш ма хиллара лаьттан к1ала скважинашта ремонт ечар болх ч1оаг1а хала ба, х1аьта царех тийша да промысла хьадоаккха мехкдаьтта дукхаг1а хилийтар, комплексно-бригадай расчета бригадай толамаш даккхаг1а хилийтар. Из дика кхета а деш хьинаре къахьег цар.

Болх механизированни хьисапе бергболаш г1улакх в1ашт1ехьдаьккхадац тха промысле. Насосно-компрессорни турбаш д1ат1а-хьат1ахьувзаю АНР 2-75 яха цхьа д1оаг1а мара дац балха юкъе дихьа. Запасни оатхалаш ца хилар бахьан долаш, цун цхьа оатхал телхача пайдана дац аьле д1адоаккх дика д1оаг1а. Иштта да КТМ. ВСМ яхача д1оаг1ай г1улакх а. Х1анзалца хьа тха промысле доацаш да штангови автоматически д1оаг1а. К1оарга 1очуухийтача насосни запасни оатхалаш а йоацаш я. Из бахьан долаш шера ,е шерал совг1а болх бергбола насос эггара хьалха скважинера хьалъяралькхача металлолома лаьрх1а д1аду. Хозрасчетни бригадаша беча балха ч1оаг1а 1аткъа. Уж лакхе дийца кхоачамбоацараш ца хилийтара оарцаг1бала декхарийла ба «Грознефть» объединене 1алашон отдела болхлой.

Пятилетка хьалхарча шера вай республике хьалхарчарца планировани экономически стимулировани кердача системах болх бе д1айолленнай тха промысла коллектив. Укх д1аяхача хана соахка цу хана даьхачарел дукха дикаг1а къахьегама толамаш даьхад оаха. Укх шера плани т1айийца социалистически декхараши толамца кхоачашлергхиларах дог тийша я тха коллектив.

А. ДОНСКОВ,
«Старогрознефта» НПУ шоллаг1ча мехкдаьтта промысла лаьттан к1ала ремонт еча вокхаг1вола мастер.

СИГАЛБЕСАРЧА Ц1ЕРА ТРАССАШ

ЮЛИЙ БОКСЕРМАН,
СССР газовой промышленноста министра заместитель

Промышленностой транспортой эррига капитальни вложенеех кхоалаг1а дакъа гаргга дар доагорага ухийт. Цулухьа да-кхпхе шера планах йолча КПСС XXIII съезда Директиваш т1а 1970 шерахьа а мехка доагора энергетически баланса юкъе мехкдаьттеи гази санна прогрессивни а дараг1а в долча доагора тайпаша д1алаца дакъа хоавотка процентага д1аккхоачадара декхар оттадаь хилар.

Газовой промышленность дег1акхувлилга сихдаро доагора балансе дукха а дикаг1а тоа а ю, х1аьта цунца цхьана 1алальмате дукха рузкъаш кхо а ду. Масала, д1аяххача семилетка шерашка газах пайда ийбаро паччахьалкхенна бархI миллиард сом гаргга кходир; цу юкъаг1а деррига газовой промышленностага дахийтачул шозза дукхаг1а да из. Нагахьа санна доахаш долча доагора дерригача тайпашта юкъе газо д1алоаца дакъа 1955 шера 2,4 процент, 1958 шера — 5,5 процент хиннадале 1965 шера 15,8 процент хилар.

Кердача пхе шера чухьа йоахаш кийчъеши йола газ 1,8—1,9-за дукхаг1а хила еза, х1аьта 1970 шера 225—240 миллиард кубометрага д1акхача а еза. Доахаш долча доагора деррига тайпаех цо д1алоаца дакъа 21 процентал т1ехдорга.

Х1анз промышленноста деррига доакъошка юкъейиняай газ. Цо новкъостал ду къахьегама овсарле лаккъяра, оьлангара денз дикаг1а хулийташ тоаю технологически процессаш, продукцега д1адодар лоаду. Доменни производстве 1алама газах пайда ийбарца советски металлурга д1адахача ворхI шера чухьа 15 миллион тонн хинна ца 1еш кокс кхобаьб. Соаккехьа а 1алама газаца болх беш хиннад Советски Союза эррига доменни пишкий кхаь даькъах ши дакъеп эррига мартеновски пишкий кхаь даькъах ши дакъа хинна ца 1еши.

Х1анз шовзткъеи итт миллионал дукхаг1ча советски граждананца пайда ийбу аьттув болаш а дараг1а а долча доагорах — газах. Бахача наха цунах кхоллуча 450—500 миллион сома пайда хул х1ара шера. Гаргтахьарча пхе шера мехка городашкарей поселкашкарей газ чуйилла квартираш шозза дукхаг1а хургья. Юрташка баха тkъаь итт миллион гаргга нах газаца 1алашбара декхар а да оттадаь.

Д1адахача ворхI шера чухьа йоахаш а кийчъеш а йола газ 4.3-за дег1аенай — эррига т1аккхийттача газа ресурсех б1аь миллиард кубометр гаргга хилар. Т1еххьарча кхаь шерах х1ара шера т1аетталуча йоахача газах 18—19 миллиард кубометр хулар, из я дукха совг1а-эшаша1а йоацаш к1ора ткъаьи итт миллион тоннана нийсса. Газовой индустри кхы а сихаг1а дег1аухаргья д1ахо йодача хана — пхе шера чухьа 110 миллиард кубометр т1аххета езаш я йоахаш йола газ.

Ший оьлангара денз хувц1амаш хургья газовой промышленность географически д1а-са нийсъяра хьакъехьа. Семилетка йолалуш хьалхаг1а, 1958 шера, йоахаш хиннача 1алача газах 99,2 процент хулашъяр СССР европейски даькъера йоахар, х1аьта Сибареаг1а Дальни Востоке. Средни Азе, Казахстане йоахашйолчоах 0,4 процент мара а хилацар. 1965 шера эррига йоаккхача газах 15,3 процент мехка малхбоалехьарча районий даькъа кхоачар, х1аьта 1970 шера из процент дукха х1ама ца эшаш шовзткънега д1аккхоачаш дег1а а доалг1аргда, керттерча даькъе Малхбузехьен Сибарег1еи Средни Азеи йилхег1а йолча газ йоаллача районашка из яхара чотах.

Укх т1еххьарча шерашка Тюменски Томски областий къилбаседехьа 1алальмате дукха 1алама газ йоалла моттигаш гучаьхай. Царна нийсса ярш х1анзалца хиннаяц. Масала, Тюменски областа къилбаседехьарча даькъе Пур яха хий додачара газ йоаллача моттига майда эзар кваратни километр хинна ца 1еш я, цига б1аьш миллиардаш кубометраш хил лал сигалбесара доагор доаллаш хилар лерх1аш да. Цул а къилбаседехьа гучаьккхай полярни гомал эг1ахьара газ йоалла моттиг. Из ц1аккха а ца хиннача тайпара шера — ши б1аь метрага кхоачаш — газ йоалла горизонташ хиларца белгала я. Укх шера аьхки советски геологаша гучаьккхай цхьаькха а йоккха газ йоалла моттиг — Уренгойскияр. Укхаза эггара хьалхаг1а яьккхача скважина чура боккха низ бола газа к1еж техай.

Алхха цхьан Малхбузехьен Сибарег1ара кораяьй эррига мехка кхычча районашка х1анззалца кораяьрел г1аддайча а пхезза дукхаг1а газ йоалла моттигаш.

Дукха газ йоаллаш я Средни Азе лаьттан ченаш а. 1алальмате дукха газ йоаллача Газали яхача моттиго Бухарера Урале кхаччалца йиллача газопровода чуг1олла доагораца 1алашъю Урала промышленность а городаш а, х1аьта иштта Узбекистанеи Казахстанеи промышленни центраш а. Дукха ха йоаццаш гучаяьхача дукха газ йоаллача моттигий ларда т1а боккха низ бола газовой промышленность юл Туркмене.

СССР-е пхе шера чухь газ йоалла керда 170 моттиг балха юкъе йоалае езаш я — уж х1анз эксплуатаци еш ярел дукхаг1а я. Ка маьхала а йоалаш из декхар кхоачашдар духьа шерра юкъе кхухьаргья газ йоалла моттигаш тахкара а из хьаяхара а керда метолаш, х1аьта цо уж эксплуатаце йохийтилга сих а дергда.

Малхбузехьен Сибарег1еи Средни Азеи газ йоаллача моттигех укх гаргарча шерашка СССР европейски дакъа доагораца 1алашлу лоарх1амег1а йола база хурья. Цу г1улакха проекташ увттаеш а йохкаш а латт Средни Азе—мехка юкъмоттигаца, Малхбузехьен Сибараг1е—СССР европейски даькъана, Тюменски областа къилбаседехьара районаш «Уралаца в1ашт1ехъювза а кхыйола а боккха низ бола газопроводаш. Цу т1а дунен практике духхьашха 1200-и 1400-и миллиметр диаметр йола турбаш ехкаргйолаш я, х1аьта цу г1улакхо йоккха экономи а лу.

Шерагара шерага лакхлуш боаг1а магистральни газопроводаш йохкачара механизаце боарам. Лаьттанцарчеп г1ишлошъярей балхашта а, х1аьта иштта конструкцешта монтаж яра а х1анзлехьа 98—99 процента механизаци яь яьннай. Цо торо хулийт кхыметтел эггара чоалханег1а йола газовой магистралаш а шин-кхаь шера ехка яха. Иштта, масала, эррига а йиъи ахи эзар километр й1аьха а йолаш ши тай дола Бухарера Урале кхаччалца йилла газопровод кхаь шера йилла яьлар. Т1адоаг1ача шераший проектни низага д1аккхоачаргья из йоккха магистраль.

Х1анз йистедоалаш латт Урала къилбаседе йилла Игримгара Серовга кхоачаш йола газопровод Бухарера Уралага кхоачача магистралаца в1ашаг1а а хетта, царех цаI йола болата магистраль хулийтилга. Узбекистанеи Малхбузехьен Сибарег1еи газ йоаллача моттигашкара цу чу г1олла Урале ухаргья йиъ Братски ГЭС-ка йоалалургьяр миссел электроэнерги яхара кхоачам балла дукха хург1оза газ.

Ушалаш йолча, тайгерча даим г1ор йоаллача моттиге яла Тюменски областера 1алальмате дукха газ йоалла моттигаш караерзаяра мах баь варгвоаца новкъостал лоатталу аьнна. Тохкамаш деча, г1ишлош еча, турбаш бурув деттара станокаш, кхы оборудовани т1аккхухьа вертолеташ б1аргагуш хилар массаза а гуш дола х1ама хинна д1аэттад. Д1алахача 1ай езача транспортни самолеташа Къилбаседе кхоачайир къаьстта а дукха оборудовани материалаши.

Газ йоахача, г1ишлош хьалъеча, газопроводашта эксплуатаци еча кердача техника торо хилайтай эзар кубометр газага д1адодар 1959 шера хиннача 0,68 сомагара 1965 шера 0,41 сомага кхаччалца лохдалийта.

Газ йоахача промышленностерча къахьегама овсарле лаьтта к1алхара к1ор боахачул 25—30-за лакхаг1а я. 1алама газах мехка дуккхача районашка, цар даькъе юкъмоттигерча районашка а, Закавказье а, Къилбаседа Кавказе а доагора керттера тайпа хинна д1аэттад. Москва, Киев, Днепропетровск санна йолча йоккхийча промышленни юкъмоттигашка деррига эшача доагора кхаь даькъах ши дакъа газо 1алашду.

Укх т1еххьарча шерашка къаьстта а ч1оаг1а дег1аленал 1аьржачеи беспаш доччеи металлурге, аммиак, ацетон метанол йоахача химически предприятешка, г1ишлой материалий промышленносте, халкъа боахама кхыча доакъошка газ д1аухийтилга.

(АПН)

МОНКАДАНА ШТУРМ ЯЬРАШТА ДАГАЛАЬТТАРАШ КХОАЧАШДЕШ ДА

«Монкада» — из символически дош да Кубе. Монкада — из цIи йоаккхар 13 шу хьалха 1953 шера 26 июле, Фидель Кастро керте латтача кIеззига мара боацача повстанцаша дега гоама йолча режимана кхерам тIа а тоссаш, майрра атака яьча батистовски тиране солдатски казармах. Монкада пенашта юхе ший эггара хьалхарча тохкамах турпаленца чакхбаьлар тIехьагIа реакционни диктатурана духьала кубински халкъо герз кара а нйца болабаь къовсам дегIабоалабечеи революци ечеи боккхача лоархIаме а хинна дIаэтта «26 июла болам».

Кубинцаша хIанз каст-каста «Монкада» оал империалистически экономически блокадана, агрессешта, тийшача балхашта духьала лоаттабеча ший къовсамерча из дале а е кхыдале а долча гIулакхах. Цу тайпара «Монкада» ала мегаргдолаш я дукха ха йоацаш чакхъяьнна ялхлагIа халкъа сафра а — шекара эрз чуэцарахи из чакхбаккхарахи.

Сафра — из я кубински юртбоахама шера лоархIамегIара этап, вай кхеталечох цуп «балхаш сихденна ха». Укх шера 172 ди йIаьхъеннай из — январь беттагара июль бут чакхбаллалца. Уж дар бокъонца йолча штурма, дуккхача халонашца лоаттабаьча къовсама деноп-

Кубински техникашеи болхлошеи кIезига къахьийгадац эггара «зIамагIчун» 30 шу а долаш йола массе а 152 шекара завод оттаяьча ханашка болх бе йолаялийтар духьа. Цар оборудовани (керттерча даькъе американски) къаенна, тишъенна я, царна эша запасной оатхалаш яц. Массехк заводе хиннача сона бIаргадайнад шоай «карарча средствашца» машинашта, энергетически установкашта, пишкашта цIенхаштта ремонт еча хана цар болхлошкара мел дукха говзал гучаювлар. Юха а котало йоаккхар империалистически блокадана духьала яьккха ца Iеш, дуккхача моттигашка контрреволюционни саботажа духьала а. Ер да масал:

Гавана юххерча, Мануэль Мартинес Прието цIерахча заводе соахка аьхки цIи техар Кубе «гусанос» («нIаний») оалаш болча контрреволюционераша технологически процессе дIоахлуш дола хий шелдеча установках, хIаьта из бахьан долаш установка цIенъенна яьга дIаяьлар. Цхьабакъда, «нIаний» гIаддахар дукха дIаьхдаланзар. Сезон йолаялале хьалххагIа болхлоша хьалйир кхыъкхе, хьалхагIа хинначул кердагIеи пайданагIеи йола установка.

ТIехьагIа шийна шекар хьадара отталь нормаш белгалъяьча ханал хьалхагIа кхоачашйир цу заводо. Дийнахьеи буси беча балха овсарле завод йиллача укх шоваткъа шера ца хиннача тайпара, лакхйир цун болхлоша.

Бокъонца бола тIом, Iалама низацара тIом а хинна дIаэттар шекара эрз хьокхилга а. ЯлхлагIча халкъа сафра Iалама хьалаш наггахьа мара ца нийслуча тайпара аьттув боацаш эттар: эрз дегIабоагIача хана геттара кIезига дийлхар догIаш, 1901 шера денз хиннаяц Кубе из тайпа йокъал. ХIаьта из чуэца беза ха хьатIаэттача хана тропически догIаш доладелар, кхашкара балхаш дара цIенхаштта новкъарле а еш.

Шоай торо йолаш мел дола хIама де хьежар кубинцаш эрз кIезига хийкъа боллашехьа а, мамогга дукхагIа шекар даккхара. Сафра керттера лозунг кхайкадир революционни правительства: «КIезигагIа болчъ эрзах шекар дукхагIа даккхара тIехьа!».

Сафрах хьахиннар, нагахьа санна цар экономически оагIув мара ца лаьрхIача, сел доккха хIама дац: хьадаьд 4.455.000 тонн шекар, соахкарчул цаIи ахи миллион тонн кIезигагIа. Цхьабакъда, йокъал оттар санна дола Iалама низо даь хатар хиннача хана, из эсала цифра яц. Иштта ала дезаш да, соахкара цифра — Кубай исторе чукъ дикагIа йолча йиъвех цаI хилар.

Бакъдар аьлча, керттердар кхычох латт — кубински халкъ цхьа барт болаши кхотадейнеи а долаш халонашца къовсам лоаттабе долалара. Сафра итогаш ше йоашхаш «Мундо» яхача гавански газето яздора: «Тохкамах чакхбаьнна болча вай халкъа революционни сакхетамо вай тешам болийтаб из ше лаьрхIараш чакхдахара тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуши низболаши хиларах».

ЯлхлагIча халкъа сафро хьахьокхар, Кубай юрта боахамерчъ болхлошта юкъе къахьегама керда формаш чIоаггIа чIоагIлуш латташ хилар. Бригадаш а ец шекара эрз хьокхилга хIанз кхашкара керттера метод а хинна дIаэттай. Шекара эрз кулгаца хьокхаши хьекха баьннар механически хьалъэцаши йола бригадаш — массазара явлени а хинна дIаэттай хIанз паччахьалкхен именашкеи добровольцашта юкъеи. Укх шерарча сафрах кхашка болх беш яр кулгаца эрз хьокхаши механически из хьалъэцаши йола 3.500 бригада. Царех массехк итташ «миллионераш», а хинна дIаэттай — цар хьекхаб миллион арроба а кхы совгIа а шекара эрз (арроба — 11,5 килограмм).

ЯлхлагIа халкъа сафра боккхача лоархIаме хилар къахьегама нийса стимулировани елга вIаштIехьлоаккхача — материальни санна, иштта моральни а гIулакха, — социалистически яхь мамогга дегIаккхувлача. Соахкарча сафра опыта ларда тIа юкъейоалайир къахьегама керда пормаши алапе шкалаи хIаьта царга хьежжа, эрза хьувкъамица, сортаца, мотигерча хьалашца, кхыча хIамашца ювзаенна йола еррига фактораш теркал а еш, хьаяьккхача продукце дукхалахи дикалахи бакъонца тийша хургйолаш оттаяь балха результаташ. Цу доллача хIамах хьахинар — къахьегама овсарле лакхъяр, продукце дикал тоаяр.

Чакхъяьннача сафре маьхера опыт Iоаьлй Кубай Коммунистически парте, къастта а цун юххьанцарча организацешa, Кубай къонача коммунистий Союзо, профсоюзаша, массови революционни организацеша. Апреле, эггара чIоагIагIа балхаш сихденнача сафрай бетта, эрз хьакха кхо бIаь эзар доброволец-горожан оарцагIвоаккхилга дика вIаштIехдаьккхар профсоюзаша.

Ши шегIа кхетадеш да, сафра санна йола йоккха кампани чакхйоаккхача хана кхоачамбоацараш хинна а дуккха проблемаш хьалхашка иштта а хилар. Нагахьа санна кхашка къахьега болхлой ца тоъар доброволыцаш оарцагIбахарца меттаоттадеш хиннадале а, транспортни проблема къоастае дуккхагIча хана геттара хала хулар. ХIапа укх сахьата проблема йолаш юсаш я шекара эрз чуэцара еш йола механизаци а. Соахкарча а укх шерарча а сафре тоъал аьттув а болаш иа проблема къоастае хьежаб Советски Союзе хьадагалаьца а хьаяь а йолча, эрз хьокхача комбайний новкъосталца. Соахка Кубай кхашка болх беш яр цу тайпара 500 машина, укх шера царна кхы а тIакхийттай тоаяьча конструкцех йола 250 машина. ХьатIадоагIача шера сафре 800 комбайнах пайда эца дага ба кубинцаш.

Эрз чуэцара цхьадолча даькъе механизаци яра цхьаькха тайпа идея а я кубински кулгалхой — «Заготовительни центраш» оалаш ярашка гIолла. Кара хьекха эра цу центрашка дIа а кхухьаш, цига механически лордех, нувхех цIенбу из, эшшача боараме дIоахал а долаш тел, вагонаш тIа а бетте, шекара заводашка дIабохьийт. Из идея, бакъдар аьлча, специалисташта хетачох, практике тохкамах чакхъяла езаш я.

Цхьан хана «Монкадана» штурм льрий уйлаши гIулакхаши тахан Кубе, керда социалистически общество хьалъяра, паргIатача кубински халкъа иразера вахар хьакхоллара тIадерзадаь да.

В. ЛАСКАРЕВ,
ТАСС Корреспондент.

Гавана.

Вай кубински вежараша хIара шу массаза дала совдоах социалистически общество хьалъеча доаха толамаш. Цу гIулакха царна доккха новкъостал лоаттаду Советски Союза а кхыча социалистически мехкой а халкъаша.

СУРТА ТIА: эггара йоккхагIчарех йолча цхьан предприяте — «Куба либре» яхача заводе хьалъеш латта шекар лоаттаду моттиг (Маатансас яха провинци). ХIанз шекар доаха 152 завод я ПаргIатон гIайрен тIа.

2. Гавана — Куба Республика столица.

А. Стужина, В. Ласкарова сурташ.
ТАСС-а фотохроника.

СССР КОМАНДА — АХФИНАЛЕ

САНДЕРЛЕНД. 23 июль. (**ТАСС-а спец. корр. Н. Киселев, А. Качалов, В. Чуксеев**). Венгре сборни счет 2:1 йолаш эша а яь, хIанз духхьашха дунен чемпионата ахфинале баьинаб советски футболисташ. Цар из бокъо яьккхар шоай къаьнача доттагIашца «Рокер парк» яхача стадионе тахан халача хьале лайзача.

Лайош Бароте хьалхарча дийнахье а хьахайтадар ловзаш Венгре командана юкъе ераш хургболча: Гелей, Капоста, Шепеши, Месей, Матраи, Шипош, Надь, Бене, Альберт, Фаркаш, Ракоши. Гуш махиллара, цунцара цаI мара хийнаваш: майда тIа ваьлар хиннача сакхатах тоавенна керттера полузащитник Надь.

Николай Петрович Морозова тахан делкъийга Дарeмерча пресс-конференце дIакхайкабир советски футбола сийле лораергьяраш: Яшин, Пономарев, Шестернев, Воронин, Данилов, Сабо, Хусаинов, Численко, Банишевский, Малафеев, Паркулн. Хетаргахьа тренераша юкъедихьараш керттера низаш да, нагахьа санна сакхат хиларах юкъмоттигера защитник Хурцилава ловза йиш йоацаш волга теркалдича мухха а.

Матч чакхйоаккхаш вар чемпионата дикагIчарех вола судахо испанец Хуан Кардезабал: из тахан кепатехача рефере списка тIа венгараца Иштван Жолтаца цхьана хьалхарча моттиге оттаваьв, хила йиш йолча 10 баллах 9 балла мах а баь.

Бароте ше кийчьбаьрашта задани елар, массаза а санна атакаш еш ловза, аьнна. Журналисташа венгерски тренерага, советски сборни эшаелга лерхIаш вий хьо, аьнна, хаттар дича, цо хаттара духьал хаттар дир: «Ай, йолаш йий эшалургйоаца команда?».

Венгерски команда артистизми боккъала а говза ловза ховш хилари нахагара хьаэца дезаш яц. Из догдоахийтар Надеи тахан каст-каста хьалхашкарча позицешка вийннача Ракошеи гIо деш хиннача Альберта, Бенес, Фаркаша низ болаш чIоагIа бургацаш еттаи хилар. Цхьабакъда, проблема я хьалха дIаяхача кхаь матче еррига а цхьа гол мара чакхъялийтанзеи «Дейли телеграфа» лерхIачунга диллача «керттера кхо фигура — Яшин, Шестернев, Сабо» юкъе болаши йола оборона эшаюлургйолий хьоагI яхар.

Воронин лаьрххIа атакай диспетчера Альберта тIахьожаваь вар, хIаьта дукхача хьале венгерски форвардашта шоаш лерхIар кхоачашде цIенхаштта новкъарле а йир. Цунца цхьан ханна вай команда а агрессе уйла йолаши разведка лоаца йолаши яр. ХIаьта кастта шоашта чутоха бургац оагIора лостае йийзар венгрий. Саьнгара тоха дIа-са нйца Малафеевца ловза а яь, шийга юхакхаьча бургац чIоаггIа теха кIал гIолла чакхъэкхийтар Паркуяна. Генейга бургац соцаяланзар, тIаккха цу ханна цига нийсвеннача Численкос цхарала чу яхийтар из. Счет цаI ноль а йолаш вай толаш хилар, хIаьта дIаяхар пхи минут мара а яцар.

Хьалхарча тайме территориальни аьттув венграшка хинна хила мегаш бар, цхьабакъда, цар еррига атакаш вай оборона чIоагIало йохайора; цу оборонана тIехьашка латтар цуч кулгалхо а тешшаме ворота лораер а вола Лев Яшин. СалеIачул тIехьагIа юха ловза болалушшехь юха а толам боаккх советски футболисташа. Хусаинова чакхъэккхийтачул тIехьагIа Паркуяна чутох шоллагIа гол. Цхьаболча тренераша лийрххIача тайпара хьаштдоацар вIалла а хиннадацар чемпионата дебютан тахан командана юкъе оттавар.

Бакъдар аьлча, 58-ча минуте цхьа гол юхачутохилга вIаштIехьа-м даьлар венгрий. Бенеса юхакъовлаюлургйоацаш таьнарча саьнга гол чутехар: счет 1:2 хилар.

Цхьабакъда, царга из цхьа толам мара боаккхабаланзар, йIаьххача хана шоай хурдеш уж тIагIерттташехь а.

Советски футболисташ дунен чемпионата диълагIча доакъошка. Швеце а Чиле а турнира дай кот а бувлийташ, шозза «горанхабар». ХIаьта хIанз юххера а цу доазонах тIехбаьннаб.

Счет 1:0 йолаш немецки футболисташ кот а боалаш ФРГ-и Уругвайян футболисташ шоайла лайзача хана английски судохочо Финнейс майдан тIера араваьккхар уругвайски ши футболист, царех цаI «чистильщика» роль йолаш хинна команда капитан Троче а волаш. Из лер йоацаш дисанзар. ФРГ команда, цхьаннена тIехьа вож тохаш, кхы а кхо бургац чутехар шийна дукхала ловзачун вороташка.

* * *

Шоатта дийнахьа къоастаелар футболах йолча дунен чемпионата ахфиналашка ловза бокъо яьккха йиъ команда. Уж я СССР, Англе, Португале, ФРГ сборнеш. Финала диълагIча даькъа матчашка СССР футболисташ венгерски спортсменел котбаьлар, счет 2:1 а йолаш. Португале, счет 5:3 а йолаш эшайир КНДР, Англе счет 1:0 а йолаш — Аргентина. ФРГ футболисташа счет 4:0 а йолаш — уругвайцаш.

25 июле ахфинале лайзай СССР — ФРГ, Англи — Португали.

Вокх ахфинале 26 июле Лондоне англичанаш португальцашца ловзаргба.

(ТАСС).

ЧIОАГIАГIБАРАШ КОТБАЬЛАР

Республикански «Труд» ДСО-с профсоюзий обкомашта юкъе спартакиада дIахьош я хIанз республике. Цу тайпара спартакиада эггара хьалха хул вайцига.

Цига дакъа лоацаш я Грозни, МалгIабина, Сунжа, кхыйолча районашкара тайп-тайпара спортивни командаш.

Яхь дIайолайир городкаех ловзачар. Хьалхара моттиг къувсар пхе команда. Ше тIехдина кийчо яь хилар хьахьекхар «Старогрознефта» НПУ команда. Цо хьалхара моттиг яьккхар. ШоллагIча моттиге я «Грознефтехимзаводы» объединене сборни команда.

Топаш кхувсарий яхь ДОСААФ-а республикански тире хилар. Укхаза дакъа лоацаш хиннача ялх командана юкъе хьалха я цу объединене команда. Цун я 1228 очко. ШоллагIа моттиг химикашеи энергетикашеи яьккхар (1110 очко).

Орджоникидзе цIерахча стадионе хилар кхалнаькха а маIача наькха а волейбольни командашта юкъера яхь. Кхалнаха юкъерча яхьа итогаш яьй. Хьалха ба «Малгобекнефта» НПУ спортсменаш. ШоллагIча моттиге химикийи энергетикийи объединене команда я.

Шахматех ловзаш хьалхара моттиг яьккхар «Гипрогрознефта» барттайначa коллективо. ШоллагIъяр — гIишлошъерий профсоюза обкома командас.

ХIанз баскетболах, волейболах, истола тIарча теннисах, бе ловзаеча бургацах дола ловзараш йистедоалаш латт.

О. НИКОЛАЕВ.

САКЪЕРДАМЕ ЭКСКУРСИ

Грознерча №№ 55, 54, 27 йолча школай хьехархой Крыма тайп-тайпарча городашка экскурсех баха ши кIира лаьккха цIабаьхкаб. Экскурсе бахачарна юкъе хиннаб хими, биологи хьехаш, истори, географи, мотти литературеи, физика, математика, кхыйола предметаш хьехаш бола хьехархой.

Феодосия яхача городе Айвазовске суртий галлерее, цIи хезача художника боарза тIа, кхыйолча хозача моттигашка баха хилар уж.

Экскурсе бахарий теркам тIеэзаш яр Гурзуфера Приморски парки Никитски ботанически беши. Биологи хьехаш болча хьехархоша Маслиева Антонина Карповнаси Городько Дарья Лаврентьевнаси шоай балха пайда баргбола дукха хаттараш даьд экскурсоводага. ЧIоагIа хоза яр розаш яха зизаш кхелу беш. Цига хьехархой хьийжар тайп-тайпарча зизай сорташка, царна гIулакх мишта ду.

Сакъердаме моттиг яр Ялтера Антон Павлович Чехова музей. Укхаза экскурсе баьхка дукха нах бар: хьехархой, дешархой, кхыйолча профессех бола, кхыметтел кхыча мехкашкара туристаш. Къаьстта пайда ийцаб цох тхона хиннача литература хьехашбараша.

Сапун лоам — 1944 шера Севастополь мукъайоаккхача хана чIоагIа тIемаш лаьтта моттиг я. Цига хьахьокхаш латт Советски Эскара фашисташца латташ хинна дукха тайп-тайпара герз. ТIом беш дакъа лаьцараш бар цига хинна экскурсоводаш а. Сийлахь-боккхача тIемах лаьца дукха эпизодаш йийцар цар.

Къаьстта теркам тIабахийта хьежар тхо «Катюша» яхача гвардейски минометашка, танкашка, самоходни орудешка.

Тхона юкъе экскурсе ена, тIем тIа латаш хинна хьехархо Лобачева Екатерина Андреевна яр. Ше баьча тIемах лаьца дукха эпизодаш йийцар цо.

Дукха сакъердаме хIамаш бIаргадайра хьехархошта Бахчисарайски историко-археологически музее.

Цигара цIадоагIаш Пятигорскерча поэт Михаил Юрьевич Лермонтов дуале хиннача моттиге, из ваьхача цIагIа — музее хилар тхо.

ЧIоагIа пайда баргболаш гIулакх да цу тайпара экскурсе вахар. Тха берригача хьехархоша лаьрхIад тIадоагIача дешара шера классни урокех дешархошта шоашта бIаргадайна пайданера хIамаш дувца.

Чакхъяьннай экскурси. Цига дакъа мел лаьцар чIоагIа раьза хиннав дика салаIа, вIаштIехьдаларах.

И. ГОРОДЬКО,
Грознерча № 55 йолча школа хьехархо.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ДОХАРГДОАЦА КЪОНАХЧАЛ

ДIадахача кIирандийнахьа дерригача дунен радиостанцешеи агентствашеи дизза дIакхайкадир Вьетнама Демократически Республика президента Хо Ши Мина ший турпалерча даймехкахошка даь кхайкарал. Цул хьалхагIа американски пропагандо массе тайпа спекуляци хьовзайир океанал лехьарча феца лелача пираташа Ханояи Хайфонеи гонахьенашта низ болаш еттача хIамашта духьале ярца бола вьетнамски халкъа «лоIам каг а баьб», хIаьта мехка къилбаседехьара а къулбехьара а вьетнамцаш «тIемо кIаьлдбаь хилара белгалонаш гуча лелхийташ» а ба яхаш. Из яр харцдараши доацараши дуйцача американски «мастераша» бокъонца кийчъяь психологически кампани. Цхьабакъда, ше кхоачаш хьамалхаяьннай а алалехьа юкъагIийсар из бIеха идея.

Дерригача дунен тIа шерра уйла тIаэзача демократически Вьетнама президента кхайкарало шийлача душо санна воздействи йир агрессорашта. Са ца кхоаеш американски низ-Iазапхошта духьала къовсам лоаттабе, йизза котало яккхалца къовсам лоаттабе ловш болча миллионаш вьетнамций дагардар дар новкъоста Хо Ши Мина хьаккхайкадаьр. «Вай чIоагIа да вай гIулакх низ болаш, къилбаседехьара къулбехьа кхаччалца дола вай дерригa халкъ цхьоагIо йолаш хиларца, тIехьашка ца доалаш къовсам лоаттабеш традицеш хиларца, вежарашха долча социалистически мехкийи дерригача дунен тIарча прогрессивни наьхеи дог-уйла вайца хиларца а пэр вай хьаллоацаш хиларца а. Вай котдаргда! — йоахар ДРВ президента кхайкарала тIа. — Цу кердача хьалашка вай кийча да мозагIа халонаш эшае вай халкъа сийлахьа исторически декхар кхоачашде — американски агрессораш бохабе гIертаргва, вай!»

Цхьабакъда, хьала сакхетамца мах бе безача метте, Вашингтон тIа-тIа кIоаргагIа чуйодаш латт Вьетнаме оакхарий хьисапера агресси лоаттаяра новкъа. Гаьнарча Индокитае доазонашкахьа долхаш латт ВIашагIкхийттача Штатий керда бIунаш. Укх деношка пресс-конференце ше къамаьл деш, президента Джонсона хьакхайкадир, Вьетнамера американски бIунаш дукхагIа хулийтаргда Къулбехьен Вьетнамерча США герзашцарча низий командующе инарала Уэстморленда дехарга хьежжа, аьнна.

Американски агрессораша леладеча зуламашта тIа-тIа дукхагIа гоамболийт США империалисташ дерригача дунен тIарча итташ а бIаьш а миллионаш болча нахл. Кхыметтел США-на шийна чухьа а тIа-тIа дукхагIа хула Вашингтона доал деча гIоваpaшa лелалеча гIулакхашта эхь кхайкадеш бола нах. «56 бутт баьккхаб аз США эскарца, хIаьта фашизмана духьала лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаш се хиларах доккхал деш а вар со — яхаш язду американца Гордон Шеффера Мадисоне (Висконсин яха штат) арадувлача «Кэпитл таймс» яхача газета тIа. — ТIом дIа ца а хьувш Польшана чуйийттача бомбаштеи Къилбаседен Вьетнама хIанз вай чуеттача бомбаштеи юкъера яккха юкъ яц са йоккха юкъ йоаллий пишка чу а кхувсаш нацисташа бераш доагадаь хиларaи напалмаца вьетнамски бераш доагадеш хиларaи юкъе?».

Вашингтонски политикаша хIанзале а халкъий йоккха эгIазагI хьоаяьй дукха бала лайнача вьетнамски лаьттан тIа шоаш леладеча зуламерча гIулакхашца. Массе а мехкеи континентеи гIолла дIаяржаш латт протестеи эгIазaлeи талгIеш. 2-ча июле дерригача дунен тIа шерра белгалдаьккхар Вьетнама Ди, американски агрессорашта духьала лоаттабеча вьетнамски халкъа турпалерча, бакъ болча къовсамцъ йолча солидарноста ди. Цхьан ханна нийсделар из ди Къилбаседехьа санна, иштта Къулбехьа а бахача вьетнамций вахар маьрша а кхычарех тийша хIама доацаш а хилийтарга бола нийса никъ хьабеллаш йолча Вьетнамах яьча Женевски соглашеней 12 шу дузача денца. Цхьабакъда, американски империализмо дош ца хетташ ког-кIал хьекхайир Женевски соглашенеш, гераз низаца Вьетнама чурча гIулакхашта юкъегIертара никъ лаьцарца. ХIанз дерригача дуненна гуш да, халкъа эггара езагIа йола бокъонаш телхаеш болча гIаьрахойи низ-Iазапхойи никъ дунен арене лелабеш ВIашагIкхийтта Штаташ хилар.

Геттара дика гуш да, американски империализмо леладу бандитски гIулакхаш цу хьалашка бебашха ца хеташ еррига паччахьалкхенаш йиса йиш ца хилар. Вьетнама бакъ гIулакх гаргара а хинна дIаэттад дуккхача мехкаштеи халкъаштеи, эггара хьалхарча аргIанна вежарашха долча социалистически мехкашта. Американски агрессорашка цIенхаштта хоам беш яр Бухаресте хиннача Варшавски договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений политически консультативни комитета совещане решенеш. Европейски социалистически ворхI мехко массава раьза а волаш хьаккхайкадир американски агрессорашта хIалакбеш хIама тохара хилагза даргдоаца, тIа-тIа доккхагIа хургдола новкъостал Вьетнама Демократически Республикана дар ловш шоай халкъаш хилар.

Вьетнама бакъ гIулакх чIоаггIа хьаллоацарий хьалхарча мугIарашка йола Советски Союз. Вьетнамски халкъа къовсампарча солидарноста низ бола оаз айийр укх деношка миллионаш болча советски наха. Вай мехка массава раьза а волаш хьаллаьцар Вьетнама Демократически Республика президента шоай даймехкахошка даь кхайкарал а.

Американски агрессораш эхь дайна хилар кхайкаду дерригача дунено. Вьетнаме машар оттаберг бола никъ гуш ба — из да американски интервенци сов чехка соцаяр, США дерригa герзашцара низаш Вьетнамера арадахар, цу мехка халкъа ший кхела шийга доал дайта бокъо лар.

ПИРАМИДАЙ МЕХКАРА КЕРДА ВАХАР

ДоттагIал долча ВIашагIкхийттача Iарбий Республика халкъо чIоаггIа дезду Египта историчукъ гола тохаш йола момент а хинна дIаэттача, из древни мохк овлангара социально-экономически хувцамаш дара наькъа тIа баьккхача 23-ча июлерча революце 14 шу дизар. Дукха ха йоацаш ОАР-е вахача хана сай бIаргашта бIаргадайра сона Нила йистошка хинна доккхий хувцамаш.

Египетски столица ОАР-а дуккхача городашца ювзаш дола бобата наькъаш вIашагIкхийттача Каирски вокзала нийсса дехьа оагIорахьа хьалъэтта латт Рамзес II-чун статуя. Геттара хьалха дIаяхача хана чура хьавеча санна латт легендарни фараон, Александреи Порт-Саидеи, Суаце а Асуане а — шозлагIа къонлуш латтача цу древни мехка массе миIинге уха поездаш наькъа а йоахаш. Каира юккъе Рамзес латташ хиларо белгалбоакх хьалхарчеи хIанзарчеи Египтана юкъера бувзам. Истори дисад монументашка, пирамидашка, музеяшка.

ХIанзарча наха бIаргагучча хьалъотташ латт керда Европа. 14 шу дIадаьннад египетски халкъ, корола Фарука йохкзенна режим тIера а кхесса, колониальни доалахь мохк мукъа а баьккха, керда вахар хьаллара наькъа тIа даьннача хана денз. Революци хиннaчул тIехьагIа дегIаухаш даьккхача 14 шеро шийна чулаьцай тхьайсача фараоний массазарча цар хин — сфинксийи хетарахьа болча Египта хьакъехьара кхетам каг а беш хиннача политически дуIайи социальни хувцамийи бIарча эпоха.

23-ча июле революци хиннaчул тIехьагIа дукхагIа холуш дола хувцамаш хиннад египетски городашка. Хьалъяьй итташ йоккхий заводаши фабрикаши, вахар доацача Нубийски яьссалене Советски Союза новкъосталца хьалъеш латт мохк экономически кхычарех тийша ца хилара дарл аьле, яккха а йоагIаш, цIи йоаккхаш йола лакха Асуански плотина.

Цхьабакъда, нагахьа санна прогрессивни эргалонаша кхыметтел ОАР-а городий тIагIоллара сибат хийцадале а, египетски юрта хIанз а чIоагIа латт дIаяхача ширача заман гIулакхаш. Аграрни реформо бакъдар аьлча, чIоаггIа бухъяьхай феодалийи реакционни ды кхайкаберийи позицеш. Цхьабакъда, дорхъенна реакци хIанз а ший материальни низ чIоагIа лоаттабеш я египетски юртарча вахара еча социальни эргалонна духьале яр духьа. ВIалла дукха ха а йоацаш гучалзьлар «контрнаступлени йолае дага хинна феодалаш бIаргагуш доал шоашка эца гIийрта хилар. ОАР-а правительства хоадамболлаш къовсам болабир феодализмах юхедисараш дIадахар духьа, юрта овлангара хувцамаш дар духьа. Уж мероприятеш геттара чIоагIа къоабалъеш хьаллаьцар египетски халкъах болча дуккхача наха.

Мехка чухьа лаьтта Iац къовсам. Укх тIеххьарча хана Гаргарча Малхбоалене хьалхалаттача Iарбий паччахьалкхенашта контрнаступлени йолаьй империалисташеи цар агентурои. ОАР, Алжир, Сири, Ирак, Йемен вIашагIкъоастае гIертар реакци. КъайлагIа а гучахьа а довнийи тийшача балхийи мазаш дувз империализмана духьаларча къовсамеи социальни реформайи никъ хержача Iарбий мехкашта духьала. Лоалахошцарча Израила доазов тIара хьал юха а кхохкадалийта гIерт Iарбий халкъий моастагIий, хIаьта цунна тешал ду дукха ха йоацаш израильски экстремисташ Сире доазон тIарча районашта чухьелхаро.

Iарбий халкъаш кхычарех тийша ца хилара цIенхаштта кхерам тIатувс исламски пакт оалаш йола, империалисташеи Гаргарча Малхбоаленерча реакце из керда союз вIашагIйоаллара планаша.

Цу хьалашка империализмана духьалара бIарчча цаI йола шоай фронт вIашагIйоллара низаш оарцагIдоахаш да хьалхалатта Iарбий мехкаш. Айхха бувзамаш тоссаленнад хIанзле а ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана, Сирена, Алжира империализмана духьала уйлаш йолаш йолча кхыча Iарбий паччахьалкхенашта юкъе.

Советски нах хьалхагIеи хIанзи массаза а хиннаб Iарбий малхбоален халкъий къамаи-кортамукъален болам хьаллоацаш. Дукхха шераш хьалхагIа дена шоай традици а йолаш хьадоагIа вахара дуккхача доакъошка беркате дегIаухаш дола доттагIал тIехь цхьана леладу советско-египетски гIулакхаш. Советски Союзаи ОАР-аи юкъе цхьана леладу гIулакхаш беркате хилар халкъий антиимпериалистически фронт чIоагIъяра лоархIамера фактор я. ХIана, американски империализмо Вьетнаме тIема цIи тIа-тIа дукхагIа михьарйоахача хана, империализмаи реакцеи низаш Африкеи Гаргарча Малхбоаленеи кортамукъадаьннача мехкашта контратака йолае гIерташ долча хана, — хIанзарча ханара дерригa революционни низаш барт цхьоагIо йолаши кхотаденнеи кулга хьалхагIа цIаккха а ца ийшача тайпара чIоагIа эшаш да.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮНОВ,
(ТАСС).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05258. Заказ № 3825.